

Tudi pri nas?

V Evropi je v teku politična preusmeritev, ki utegne bistveno vplivati na nadaljni razvoj v političnem in gospodarskem pogledu. Francozi in Nemci sedijo ob skupni mizi v Parizu, da dajo bodočemu razvoju, s tesno povezavo vsega osnovnega gospodarstva, nove smeri.

Seveda to niso prva posvetovanja med tema dvema narodoma. Vendar so se taki razgovori do sedaj vršili na politični osnovi. Medsebojno nezaupanje je bila tista rdeča nitka, katero opazujemo že nad 80 let v tem delu Evrope. Tekom osemdesetih let je nemška vojaščina trikrat pustošila francoske pokrajine. Razumljiva je bila francoska zaskrbljenost za vzhodno mejo.

In vendar je spoznanje, da je sosedstvo francoskega in nemškega naroda, nemške in francoske države, stvarno dejstvo, prodrlo sedaj v novo smer. Francoski zunanji minister je nakazal novo pot, ki naj bi postavila francosko nemško sosedstvo na novo podlago.

Klanje in sovraštvo ni bilo v stanju rešiti francosko nemškega vprašanja. Nove poti je treba in ta nova pot se pripravlja na pariški konferenci, ki se je pričela 20. junija.

Nehote se človeku porajajo neke vzporedne misli ob drugih ranah razmesarjene Evrope.

Majhen je koroški problem v primeri s francosko nemškim razmerjem. V svojem bistvu pa je vendar isti. Dva naroda, dvoje nacionalnih vprašanj. Deset in desetletja boj za narodovo dušo. Po vsakem evropskem klanju novo mešetarjenje. Celo gledanje velesil na isto vprašanje se tekom daljših ali krajših obdobij spreminja. Enkrat so v ospredju elektrarne, drugič zopet bencin, zemljepisna lega in prometne razmere obsenčujejo vprašanje.

Le eno je stanovitno in to je dejstvo sosedstva Slovencev in Nemcev.

Gotovo je tudi na slovenski strani krivda v toliko, da smo se Slovenci premalo potrudili, da bi pokazali svojemu sosedu svojo kulturno svojstvenost in svoje mnogostranske sposobnosti v pravi luči. Gotovo smo se mnogo trudili, da razkrivamo senčne in slabe strani svojega sosedu, ki je ravno tu zelo občutljiv. Sicer pa ta občutljivost velja za vsakega posameznika in za vsak narod.

Gotovo je, da je nemški narod skušal načrtno izvajati pritisk, ki izvira iz številčne premoči in gospodarske sile. Gotovo je, da se je javni aparat vpregel, da zajame potom šole in drugih ustanov predvsem otrokovo dušo, ki je za številke in uniforme izredno dostopna.

Gotovo je, da se je zavestno vzgajalo na račun Slovencev vmesnega človeka, ki naj bi za politično in svetovno javnost tvoril nekako sprehajališče iz enega naroda v drugega.

Gotovo je, da gospodarski doprinos skupnosti ni v enaki meri služil gospodarskemu podvigu obeh delov.

Pri vseh sporih, pri vsem napadanju, pri vsem boju, pa je ostalo sosedstvo med Slovenci in Nemci realno dejstvo, ki tirja v interesu obeh delov nove poti in novih osnov.

Vsakemu svoje! V skupnem pa skupna skrb in skupno delo!

Če Francozi in Nemci na zapadu iščejo skupne poti iz zagate in mi verujemo, da bodo to pot tudi našli, če je na obeh straneh zadosti dobre volje in odkritega hotenja, potem je gotovo tudi možnost in dolžnost, da Slovenci in Nemci iščejo novih poti za utrditev obojestranskega sosedstva.

Vojna na Vzhodu

VPAD KOMUNISTIČNIH ČET

V nedeljo dne 25. junija so ob 3. uri jutraj brez vsake vojne napovedi na enajstih mestih vdrele čete komunistične Severne Koreje preko meje na ozemlje Južne Koreje. Komunističnim četam se je posrečilo že prvi dan prodreti do 50 km globoko na ozemlje Južne Koreje in v ponedeljek zvečer so bili tankovski oddelki že v predmestjih Soeul-a, ki je glavno mesto Južne Koreje. Komunistične čete so se tudi z morja izkrcale na več mestih na ozemlju Južne Koreje.

Iz vseh poročil in iz poteka bojev je razvidno, da je bil napad dobro pripravljen. Komunistične čete razpolagajo z vojnimi zrakoplovi, s topništvom, s teškimi oklopniki in s tanki.

Vlada Južne Koreje se je takoj po vdoru komunističnih čet obrnila za pomoč na vlado Združenih držav in na generala MacArthurja, poveljnika ameriških čet na Japonskem. Pomoč je zaprosila južno-korejska vlada tudi pri Organizaciji združenih narodov.

Po splošnih cenitvah šteje severno-korejska armada okrog 180.000 mož ki so dobro opremljeni in po sovjetskih vojaških strokovnjakih izvežbani. Južno-korejska armada šteje okrog 100.000 mož, ki so opremljeni z ameriškim vojaškim materialom.

VARNOSTNI SVET ZBORUJE

Na podlagi vesti iz Južne Koreje se je v nedeljo dopoldne vrnil z dopusta predsednik Združenih držav, Truman in po seji vlade je zahtevala vlada Združenih držav takojšnje sklicanje Varnostnega sveta Organizacije združenih narodov. Glavni tajnik Trygve Lie, je sklical sejo za sedmo uro zvečer. Seje so se udeležili vsi člani Varnostnega sveta z izjemo zastopnika sovjetske vlade. Ta se seje ni hotel udeležiti z izgovorom, da je na seji navzoč zastopnik nacionalne kitajske vlade.

Glavni tajnik Trygve Lie, je ob začetku seje pojasnil, da je iz došlih poročil jasno razvidno, da je začela s sovražnostmi Severna Koreja, ki je s tem prekršila določila Organizacije združenih narodov in je tako ogrožen svetovni mir.

Zastopnik Združenih držav je predlagal nato, da naj Varnostni svet pozove vlado Severne Koreje, naj takoj umakne svoje čete nazaj na mejno črto. Posebna komisija Združenih narodov naj nadzoruje, da bo severno-korejska vlada to naročilo točno izvedla. Zastopnik Združenih držav je poudarjal, da je Organizacija združenih narodov priznala južno-korejsko vlado 31. oktobra leta 1949 kot zakonito vlado Koreje. Predlog zastopnika Združenih držav je bil sprejet z devetimi glasovi, proti ni glasoval nobeden član Varnostnega sveta, jugoslovanski zastopnik pa ni glasoval.

Glavni tajnik Organizacije Združenih narodov je ta sklep Varnostnega sveta takoj sporočil vladama Južne in Severne Koreje s pozivom, da naj takoj ustavita sovražnosti in naj vlada Sev. Koreje umakne svoje čete na prejšnjo mejno črto. Po dosedanjih vesteh pa vlada Severne Koreje tega naročila Varnostnega sveta ne vpoštevata in se sovražnosti v polnem obsegu nadaljujejo.

POMOČ ZDRUŽENIH DRŽAV

Vrhovni poveljnik Združenih držav na Daljnem vzhodu, general MacArthur, je po naročilu vlade v Washingtonu že odposlal v Južno Korejo vojni material in so prve ladje z vojnimi materialom že pristale v Južni Koreji. Tudi vojna letala, ki so jih dale Južni Koreji v pomoč Združene države, so že prispela v Južno Korejo.

(Glej članek o Koreji na 7. strani!)

Vladna kriza v Franciji

Kakor poročamo na drugem mestu, je zaradi nezaupnice v parlamentu odstopila francoska vlada v soboto popoldne. — Francoski državni predsednik Auriol je ostavko vlade sprejel in je takoj v nedeljo začel razgovore z vodilnimi francoskimi politiki zaradi sestave nove vlade. Začetkoma je izgledalo, da bo vladna kriza v kratkem rešena, pozneje pa so se pojavile razne težkoče.

V ponedeljek je nato naprosil državni predsednik Auriol bivšega ministrskega predsednika in člana radikal-socialistov, Henrija Queuille-a, naj bi poskušal sestaviti novo vlado. Queuille (izg. Kej) je nalogo prevzel, vendar je dejal, da se mora najprej posvetovati z vodilnimi politiki, predno dokončno sprejme mandat za sestavo vlade.

Spremembe v Jugoslaviji

Za ponedeljek dne 26. junija je bilo sklicano posebno zasedanje jugoslovanske narodne skupščine. V daljšem govoru je na tej seji napovedal maršal Tito večje spremembe režima v Jugoslaviji v zvezi s poddržavljenjem gospodarstva. Vlada namerava prenesti lastnino tovarn in drugih poddržavljenih podjetij na delavske svete, ki bodo tako postali lastniki podjetij.

V svojem govoru je maršal Tito ostro kritiziral in napadel sovjetski upravni stroj, ki je izredno birokratiziran in centraliziran. Po 31 letnem obstoju je v Sovjetski zvezi danes država lastnik vseh podjetij, delavci pa nimajo nobene pravice do tega premoženja.

Vzhodna Nemčija in Češkoslovaška

Zastopniki vzhodne Nemčije so nedavno podpisali s poljsko vlado v Varšavi pogodbo, — kakor smo že poročali — da priznajo mejo ob Odri-Nisi kot dokončno mejo med Poljsko in Nemčijo.

Od 21. do 23. junija pa se je mudila

Kaj bo razvoj časa prinesel, tega ne vemo in tudi nečemo prorokovati — eno pa je gotovo, Slovenci in Nemci so sosedje in ostanejo in iz tega sledi, da smo vsi dolžni dati temu sosedstvu zdravih temeljev.

v Pragi delegacija vzhodnonemške republike. Ob tej priliki so nemški zastopniki podpisali slično pogodbo tudi s Češkoslovaško. Med določbami pogodbe, ki se tičejo kulturnih, gospodarskih in političnih odnosov med obema deželama, je tudi posebna točka glede sudetskih Nemcev. Obe vladi namreč pripoznata, „da medsebojni nespornosti ne obstajata in da je izgon sudetskih Nemcev iz Češkoslovaške pravilen in dokončen.“ Nemška zapadna javnost ostro obsoja ta korak vzhodne Nemčije.

Iz Jugoslavije

Tanjug javlja:

Novi poslanik Jugoslavije za Veliko Britanijo, g. dr. Jože Brilej, je prispel v London.

V Vukovarju ob Donavi bode v kratkem dogotovljeno novo пристanišče. — Tam bodo dnevno raztovorili lahko trideset ladij, kar govori za obširnost novega pristanišča.

21. junija so otvorili novo jugoslovansko zračno linijo Beograd—Monakovo. Promet se bo vršil dvakrat na teden.

Jugoslovanski tiskovni ataše na Dunaju, Vošnjak, je povedal 21. junija zastopnikom tiska sledeče: Domači tujski promet v Jugoslaviji sami se je do danes povzpela na višjo stopnjo nego pred vojno. Tudi za tuje goste je pripravljeno vse in na razpolago je dosti prvovrstnih hotelov z najboljšo preskrbo in prehrano. Predvsem pride v poštev vsa jadranska obala na eni strani, na drugi strani pa Slovenija s svojimi lepimi alpskimi kraji.

Tudi vsak avstrijski državljani lahko preživi svoj dopust v Jugoslaviji. Treba je samo, da vplača pri kakem avstrijskem potovalnem uradu znesek za bivanje v Jugoslaviji v šilingih. S potrdilom o vplačani vsoti bo brez vsega dobil pri jugoslovanskem političnem zastopstvu na Dunaju dovoljenje (vizum) za potovanje, ki velja za vso državo.

Novi jugoslovanski filmi

Slovensko filmsko podjetje „Triglav-film“ je dovršilo za obletnico smrti pesnika Otona Župančiča film, ki kaže delo pesnika. V Beogradu pa so začeli snemati prve dele filma „Hajduk Stanko“, ki je posnet po istoimenskem romanu Janka Veselinovića. Film prikazuje borbo srbskega naroda proti Turkom in bo posebno bogat na ljudskih običajih, nošah, plesih in petju. Mogoče se bo tudi nam nudila v okvirju naključnega se zboljšanja odnosov med Jugoslavijo in Avstrijo, prilika da vidimo te filme in doživimo zopet kos narodne kulture.

Nova ureditev žitnih cen

V državnem zboru na Dunaju je bil predložen osnutek postave, ki predvideva novo ureditev cen žitu in moki. Enako bodo uredili razmerje uvoženega žita do domačega pridelka. Za žito bo veljala skupna in enotna cena, ki naj bi kmetom zagotovila primeren izkupiček, ne da bi se kruh podražil. V predlogu je zapadeno tudi žito za krmo, tako da bi doma lahko gojili več svinj in kolikor mogoče zadostili potrebi po mesu in masti mestnega pdebivalstva.

V zvezi s tem bo državni zbor obravnaval tudi zakon o mlečnem gospodarstvu. Nameravan je tudi tu gotov skupen sklad, ki bo preko zadružnih mlekarov zagotavljal enakomerno ceno za mleko tudi kmetom, ki so od mesta zelo oddaljeni. Po tem zakonu bo odpadla vsaka privatna prodaja mleka (kot je to bilo že itak za časa vojne) v mestu. S tem hočejo ob enem tudi preprečiti, da bi prišlo na trg nezdravo (nesterilno) mleko.

Cerkev na Madžarskem

Kakor javlja radio Vatikan 22. junija, so madžarski škofje vodili pogajanja z vlado. Zastopnik Cerkve, opat Solath, pa je nadaljne pogovore odklonil, dokler ni na svobodi kardinal Mindszethy, ki je najvišji predstavnik katoliške cerkve na Madžarskem.

Po previdni vatikanski izjavi pa le ni jasno — saj se spominjamo sličnega slučaja na Poljskem — če do pogodbe v kakoršni koli obliki le ne pride.

Politični teden

Položaj okrog Schumanovega načrta je še vedno nejasen. Čeprav od obeh strani — iz Pariza in Londona — zatrjujejo svojo dobro voljo, je velika ideja francoskega zunanjega ministra še vedno le na stopnji prvih priprav in pogovorov.

Kako so si sledili dogodki na politični pozornici zapadne Evrope?

Pretekli torek se je pričela v Parizu prva konferenca za Schumanov načrt. Odprl jo je njen duševni oče, francoski zunanji minister. V svojem naslovnem govoru je dejal, da se je zbralo šest držav, ki so trdno odločene ustvariti nekaj novega. Treba je doseči gospodarsko enotnost zapadne Evrope. Prvikrat v zgodovini so se države odločile, da bodo prepustile del svojih vrhovnih pravic skupni, nad-državni in neodvisni vladi. O Nemčiji je dejal, da želi Francija z njo stalno sodelovati v skupnem delu za mir. O Angliji je dejal, da obžaluje, ker ni prisotna, da pa je prepričan, da tudi Anglija želi uspeh konference.

V nadaljnjih izvajanjih je ugotovil, da je treba Schumanov načrt izvesti postopoma in tako spraviti v sklad razpoložljivosti držav sodelavcev. Časopisi domnevajo, da bodo razgovori trajali dolgo časa.

Medtem ko se je vse pričelo v najlepšem soglasju in je kazalo na uspeh, pa je iz jasnega pariškega neba nenadoma udarila novica, da je

francoska vlada morala odstopiti.

Odstop sicer ni v neposredni zvezi s Schumanovim načrtom in je tudi vladni predsednik Bidault pred odločilnim glasovanjem to poudaril. Neprijeten vtis taka notranje-politična kriza pa vendarle zapusti. Vlada je morala odstopiti, ker je parlament s 351 proti 231 glasovi zavrgel njen predlog, po katerem plače državnih uslužbencev ne bodo zvišane. To zvišanje so bili prej zahtevali socialisti. Nepričakovano velik poraz vlade pa vendarle spravljajo v zvezo s Schumanovim načrtom. Nekateri časopisi namigujejo, da so francoski socialisti na željo angleške delavske stranke stremeli za odstopom vlade. Na vsak način je presenečenje med samimi francoskimi strankami bilo veliko in socialisti zdaj pravijo sami, da so napravili napako, dodajajo pa, da je Bidault tudi kriv, ker da je bil trmoglav. Kljub vsemu pa izid glasovanja kaže, da so mnogi poslanci tudi iz vladnih vrst glasovali proti vladi, čeprav je bilo dovolj močno poudarjeno, da bi vladna kriza utegnila škodovati Schumanovemu načrtu. Nadaljni razvoj je sedaj odvisen od predsednika francoske republike Auriola, ki se je takoj pričel posvetovati z voditelji političnih strank radi sestave nove vlade.

Tudi

v Angliji

prav tako preti delavski vladi nevarnost. Vprašanje je, kako se bo končalo angleško zadržanje v pogledu Schumanovega načrta. Delavska vlada je prišla v močno zadrego, ker so njih domači politični nasprotniki — konservativci — zahtevali, naj se Anglija takoj udeleži pariške konference. Zadnji ponedeljek in torek sta bili hudi preizkušnji za maloštevilno večino laburistične vlade. Na vsak način so njeni politični voditelji sproti skušali priliti vode svojemu odklonilnemu stališču do Schumanovega načrta. Tako so tudi ameriškemu senatu poslali pismo, kjer pojasnjujejo stališče Velike Britanije. V njem pravijo, da Anglija želi sodelovati pri graditvi enotne zapadne Evrope, toda obziri do imperija — dominionov ji narekujejo njeno sedanje stališče.

Vojna nevarnost bliže?

Atlantski pakt, Evropski svet in Schumanov načrt so trije otipljivi činitelji v stremljenju po vojaško, politično in gospodarsko organizirani zapadni Evropi. V tej zvezi je še omeniti, da so se v danski prestolici, v Kopenhagenu, sestali obrambni ministri Anglije, Norveške in Danske na posvetovanje. Ti so govorili najbrž mnogo o vojaških in strateških vprašanjih. Pri tem pa se je treba spomniti dveh vestí, ki sta spet razburili tiste duhove, ki radi govore o

bližnji vojni nevarnosti. Prva vest izvi-ra od anglosaške strani in pravi, da so Rusi zgradili velikanski utrdbeni pas vzdolž obale Vzhodnega morja. Gre za podmorniška in letalska oporišča velikega obsega. Iz tega bi bilo sklepati, da nameravajo Rusi Vzhodno morje enostavno proglasiti kot svoje morje in da bi smele tuje ladje tamkaj pluti samo z njihovim dovoljenjem.

Druga vest pa je iz ruskega vira in trdi, da so Amerikanci podminirali znano skalovje „Lorelei“ ob Renu. Z razstrelitvijo tega skalovja je mogoče strugo te velike reke zapreti. Posledica bi bila, da bi v kratkem času nastalo veliko jezero, ki bi segalo do Basela. Za tem umetnim morjem, ki bi zadržalo ruske armade, bi potem mogli Amerikanci urediti svoje oklopne armade.

Nekaj imata tako prva kot druga vest gotovo na sebi. Gotovo je, da tako Rusi kot Amerikanci ojačujejo svoje postojanke in pretehtujejo vse možnosti. Sklepati iz tega, da je vojna neizbežna in bližnja, je pa zelo drzno in nekoristno. Nekaj sličnega so bile vesti, da je švicarska vlada pozvala prebivalstvo, naj si pravočasno preskrbi gotovo zalogo življenjskih potrebščin, predvsem riža in masti. To je po Evropi povzročilo mnogo zgledovanja in ugibanja. Treba pa je poznati tudi pojasnilo Švicarjev, zakaj in kakšen je bil namen tega poziva. Švica kot planinska dežela pridela mnogo premalo žita in mora slednje uvažati. Iz splošnih gospodarskih potreb mora torej ali imeti velike silose za uvoženo hrano ali pa to sproti uvažati. Iz trgovskega stališča pa je ceneje za državo in posameznika, če ima vsak nekaj zaloge doma, ki si jo nabavi takrat, kadar je blaga dosti in poceni.

V tem delu Evrope je bilo še nekaj dogodkov: volitve v Porurju niso prinesle nepričakovanih izidov. Stare stranke, razen komunistov, so ohranile svoje položaje. Skrajni desničarski — nacionalistični kandidati so večinoma propadli, kar je za razvoj demokracije v tej deželi dovolj ugodno.

Sumi, sumi, Guadalquivir *

(Naš sotrudnik v Španiji nam pošilja poročilo o tamošnjih političnih in gospodarskih prilikah. Poročilo je tako zanimivo, da bo tudi naše bralce zanimalo. Op. uredništva).

Rad ustrežem bralcem „Našega tednika“ s kakršno koli podrobnostjo, ki jih utegne zanimati. Bojim se samo, da dogodki v obeh povprečnega človeka, ne dobijo vedno izraza objektivnosti in mnogokrat niti ne stvarnosti. Sicer pa je vse naše življenje polno nelogičnosti in iznenadenj, zakaj bi nam morala torej politična dogajanja prizanašati z njimi.

Španskega vprašanja v svetu ne razumejo ali pa nečejo razumeti. Sicer sem prepričan, da Amerikanci komunističnega vprašanja v celoti tudi ne razumejo. To pa je tudi razumljivo, kakor je n. pr. razumljivo, da pomeni povprečnemu Evropejcu posest avtomobila — razkošje in ne, kot Amerikancu, absolutno nujnost. Toda tragika je v tem, da je v primeru komunizma mnogo težje prepričati kot v primeru avtomobila.

V Španiji sta revolucija in poraz rdečih rodila protikomunistični režim. Vsi ki smo doživljali domačo revolucijo, vemo, da takšne zmage in takšni porazi nimajo nič skupnega z zmagami nogo-metnih moštev. Totalnemu pobijanju sledi totalni mir; mir tudi v parlamentu. Tako je v Španiji, tako je v Jugoslaviji.

Politična svoboda

V Španiji ni politične svobode; to je absolutna resnica. Edine volitve, ki jih imajo, so volitve občinskih mož, ki jih ne predlagajo stranke, ker teh pač ni, marveč stanovi. Toda, pomanjkanje

* Guadalquivir je velika reka v južni Španiji; dolžina te reke je 650 km.

V Belgiji

je pri starem. Krščansko-demokratski predsednik vlade je bil v Ženevi pri kralju Leopoldu in sta se pogovarjala, kako bi ga varno pripeljali nazaj v Belgijo. Socialistični voditelji pa ponavljajo svoje grožnje, da bodo preprečili njegov povratek.

Na Bavarskem

hočejo pred meseci izključeni funkcionarji nemške KP ustanoviti novo stranko. Očitni so jim „trockizem, nacionalizem in titoizem“. Sedaj so rekli, da bo njihova nova KP zgolj nemška in ne bodo stali niti pod sovjetskimi niti pod jugoslovanskim vplivom.

Bolgarske čete na jugoslovanski meji.

Po poročilih jugoslovanske časopisne agencije Tanjug zbirajo Bolgari na svoji zahodni meji čete. Jugoslovani pravijo, da je to kaj malo v skladu z mirovnimi resolucijami in kongresi, ki jih prirejajo kominformistične sile.

Na Daljnem Vzhodu:

Gospodarska kriza na Kitajskem.

Vprašanje sprejema Mao-Tse-Tungove komunistične Kitajske v Organizacijo združenih narodov je še vedno nerešeno. Njegova država pa je zašla v težko gospodarsko krizo. Kakor znano obstojata dve vplivni komunistični struji, prva je radikalna in hoče izvesti gospodarsko revolucijo po sovjetskem vzorcu in to v najkrajšem času. Drugo pa vodi Mao-Tse-Tung. Pred dnevi se je ta komunistični voditelj izjavil, da je treba pospeševati zasebno podjetnost in prenehati z nasilnim razlaščenjem posestev. Tudi davke in število brezposelnih je treba z vsemi sredstvi znižati.

Kakor poroča „United Press“ je nadalje izjavil: „Da je zmotna teorija nekaterih krogov, ki mislijo, da je pri nas mogoče kapitalizem kmalu odpraviti in uvesti socializem. Radi posebnih razmer v naši deželi to ni mogoče.“ Mnogo se ugiba, če ni Mao-Tse-Tung nekaj drugi Tito.

političnega življenja ne tare Špancev.

Pred tremi ali petimi leti je bil ustroj vladanja popolnoma isti. Ljudsko glasovanje (referendum) leta 1947, ki je določil državno ustavno obliko in nasledstveni red, ga ni praktično v ničemer izpremenil, in vendar je bilo navdušenje za režim večje kot danes, da ne omenim let, neposredno po Francovi zmagi, ko je bila pripadnost in hvaležnost zmagovalcem v vseh plasteh naroda popolna.

Kar danes spravlja Špance v obup, je njihov gospodarsko stanje. Odkar so v Organ. združenih narodov razglasili nad Španijo bojkot, kažejo vse statistike v industriji zastoje. Še več, Španija je bila vedno navezana na uvoz žita, danes ga ne dobi. Sicer so napravili pred dvema letoma z Argentino pogodbo, toda ostala je na papirju, ker so baže Argentinci zahtevali v zamenjavo trgovske ladje, ki jih seveda Španija zaradi pomanjkanja surovin niti zase ne more izdelati dovolj.

Še nekaj je, kar Španca poleg gospodarske stiske močno prizadene: moralni bojkot in preziranje v svetu. Toda to je preje režimu v dobro kot v slabo. Španec je goreč patriot (prepričan sem, da se zato mednarodni komunizem v Španiji ni in se ne bi nikdar uveljavil, čeprav je imel za svoj zameetek več vzrokov kot pri nas) in gotovo ni doživel Franco po vkorakanju v Madrid 1939 nikoli več tako spontanega izraza pripadnosti ljudstva kot takrat, ko so v Org. združenih narodov proglasili Španijo za sovražno deželo. Vse, staro in mlado se je zgrnilo okrog vladne palače in manifestiralo svoj prezir do zaveznikov.

Gospodarsko vprašanje

Španec si ne dovoli diktirati oblike režima od zunaj. Je preveč patriot in svobodoljuben. Res je sicer, da na

našnji režim tudi ne more sam vplivati; toda v spominu so mu še — čeprav tudi ta spomin počasi blede — leta rdeče diktature in današnji položaj sprejema kot nujno posledico preteklosti. Res pa ga gospodarska nadloga zadnjih let vsak dan bolj prepričuje, da bi bilo treba nekaj ukreniti. To uvideva tudi vodstvo države in išče rešitve. — (Kljub vsemu je španski absolutizem humanitaran in ni policijski režim, ki bi bil sam sebi namen!)

To in samo to — gospodarski problem — je vzrok, da se je v zadnjem času mnogo govorilo in ugibalo o možnosti pogodbe z Rusijo ali kako drugo satelitsko državo. Šlo je izključno za tipanje in iskanje trgovskih stikov. Še več, šlo je za zadostitev najosnovnejših potreb. Iskali so žito; baže ga je bila pripravljena Rusija poslati v zamenjavo za tekstilne izdelke. In tedaj so se zbudile nekatere zavezniške države (Kanada, Avstralija in menda Perzija) in so ponudile žito.

Španci — protikomunisti

Kakršnih koli drugih vzrokov za španske poglede na vzhod ni in jih ne more biti, kajti španski režim je absolutno in dosledno zvest svoji protikomunistični liniji. V tem je morda tragika španske politike, tragika, ki spominja na nas Slovence. Z dosledno načelnostjo in moralno v politiki je v današnjem svetu — in zlasti v teh zadnjih desetih letih — težko najti pravico za svoj narod. In Španci hočejo, podobno kot smo poskušali in upali Slovenci v naši zgodovini, osvojiti javno mnenje s pošteno in ne prodano miselnostjo, misleč, da gleda ves svet, ki dviga prapor protikomunističnega boja, skozi prizmo iste poštenosti in iskrenosti.

Toda vse, dokler hosta v svetu videz in prevara močnejša od resnice, bo dobival ameriško pomoč Tito, ki ima „demokratsko“ ustavo in „svobodno“ izvoljeno narodno predstavništvo. Deževala bo pomoč in laskave obljube na Italijo, ki je tako „junaško“ prelomila s svojo sramotno preteklostjo in iztrebila fašizem... Toda, kdo more dokazati, da je jugoslovanski režim izraz volje naroda in španski ne? Mar je res važnejša blesteče formulirana ustava kot njena skladnost s stvarnostjo...? In vendar v Španiji, ki nima členov, ki bi govorili o svobodnem ustanavljanju političnih strank, pestrost političnega mišljenja ni obsojena na podzemlje ali zapor, in politični dvopt ni zamrl kot v marsikateri državi, ki se ponaša s svobodo in demokracijo...

Položaj Cerkve

Kakšen je vpliv Cerkve? Španija je katoliška dežela, ne samo pa izročilo, po svojih vitezi in svetnikih, marveč tudi po sveži sodobni miselnosti. In ker je današnji režim vstal iz obrambe narodnih in verskih idealov — Franco ni samo vojak in Španec marveč tudi praktičen katoličan — je naravno, da je še vedno čutiti izredno povezanost med Cerkvijo in državo. Cerkev ima v vsem javnem življenju absoluten vpliv; ona ima v rokah srednje šole, vodi — vsaj indirektno — strokovne šole, na fakultetah in visokih tehničnih šolah je verski pouk... Toda ne bi rekel, da vodi politiko. Vodi jo, v kolikor jo vodijo katoličani, ki skušajo služiti interesom Cerkve. V načinu prenosa povelj oziroma želja pa očitajo prav nasprotno Cerkev, češ da država diktira Cerkev, da ona nastavlja cerkvene dostojanstvenike. To naj bi bil tudi vzrok, da Vatikan noče skleniti s špansko državo konkordata, češ da Cerkev ne pušča svobodnih rok. — Mogoče ima za to formalno nesvobodo precej krivde Cerkev sama, ki se je v zavesti, da dolguje zmago v idejni borbi s komunizmom prav državi, podredila tudi v miru njenemu vplivu.

To bi bilo nekaj misli, ki si jih ustvari tujec, ko se počasi vživlja v španskega človeka. Mnogo je stvari, ki se zde površnemu turistu nerazumljive, ki pa z leti dobe svoje opravičilo. Po mojem mnenju bi se mogel tukajšnji režim, tudi tak kot je, ohraniti še dolgo, če se mu le posreči spraviti v red gospodarstvo. Tega se zavedajo komunisti in framasoni v svetu, zato ga v tem ovirajo. Človek, in Španec še posebej, bo vedno sicer pripravljen iti v borbo in smrt za moralne in idejne vrednote, živel bo pa le za — svoj vsakdanji kruh.

Razstava na podeželski glavni šoli v Št. Jakobu

V soboto 17. junija je otvoril deželni glavar, gospod Ferdinand Wedenig, ob navzočnosti namestnika deželnega glavarja Ferlitscha, gospodov dr. Newoleja, Justa in drugih častnih gostov, razstavo na podeželski poizkusni glavni šoli v Št. Jakobu v Rožu.

Ta šola vrši važno nalogo, ker vzbuja smisel in razumevanje za kmetijski stan, goji znanje in ljubezen za obdelovanje domače grude in budi v sodobni mladini zavest, da je negovanje doma, obdelovanje zemlje glavni vir sreče in blagostanja, tembolj če to vršita izobražen gospodar in gospodinja.

Imenovano soboto smo imeli priliko, da si ogledamo sadove pouka na tej šoli in spoznali smo znova korist, pomen in praktičnost te šole za bodočnost kmetijskega stanu, ki zahteva znanje o najnovejših možnostih in metodah, če hoče dvigniti moč in zdravje naroda.

Otvoritveno svečanost je otvorila ravnateljica te šole, ga. Marija Lang-Reitstätter, ki je znana pedagoginja in idejna ustanoviteljica takozvanega „Rožanskega načrta“ (Rosentaler Plan), na podlagi katerega se vrši pouk na njeni šoli. Ona je na podlagi svojih bogatih izkušenj razložila delokrog in namen te šole. Nato se je pričel spored pevskih, glasbenih in recitativnih točk v obeh deželnih jezikih. Že pri tem je bilo videti, kako široko in vsestransko znanje obvladajo gojenci. Spored je bil skrbno pripravljen in obsežen, morda bi lahko izpustili prevode slov. pesmi in recitacij, saj so častni gostje in obiskovalci bili večji slovensčine. Pa to samo mimogrede.

Z otvoritvenim govorom je deželni glavar, g. Wedenig, poudaril velik pomen te šole, na kateri dobijo otroci znanje za življenje, da se bodo lahko v težkem boju za obstanek uveljavili in postali na podlagi svojega obširnega znanja koristni ljudje narodovega občestva. Pohvalil je učitelje, kakor tudi gojence, ki so pokazali v preteklem letu tak napredek in pozval tudi vse ostale, naj se zavedajo, da ni nobena žrtev za mladino, ki ima take cilje, prevelika.

Tudi namestnik dež. glavarja, g. Ferlitsch, je izrazil svoje zadovoljstvo nad

uspešnim bojem, ki ga vodi ta šola proti begu z dežele, ki je eno najbolj perečih vprašanj Avstrije.

Ob bogati razstavi različnih pripomočkov za kemijo in fiziko, ob številnih izdelkih rokodelskih panog, kakor tudi ob skrbno izdelanem ročnem delu in risbah so se obiskovalci prepričali o bogati učni snovi, ki jo morajo gojenci te

šole obdelati tekom učne dobe.

Ta šola je zanimiv poizkus novih, učnih metod, ki jih je vredno posnemati. Omeniti je treba predvsem način vzgoje, ki zna zbuditi v otroku smisel za dobrohotno sodelovanje in ki ima že v naprej zagotovljen uspeh. Od manjših nalog bo prehajal k večjim in tako sprejemal priliko za razvoj lastnih sil in za postopne uspehe. Vedel bo, da brez truda ni napredka in doraščal bo nalogam, ki jih prinaša življenje.

Nova maša na Pečnici

Med štirimi novomašniki, kateri bodo posvečeni v Krški stolnici sv. Heme na praznik sv. apostolov Petra in Pavla, je naš rojak častiti g. Jožef Gabruch. Rojen je bil 7. II. 1922 na Pečnici, lepi župniji Roža. Tukaj je dobil prve pobude za veliki cilj duhovniškega poklica.

Leta 1934 je vstopil v marijanišče in pridno študiral na gimnaziji v Celovcu. Končal je gimnazijske študije v Št. Pavlu. Poklican je bil v vojaško službo leta 1941, kjer je pretrpel težke napore na Kavkazu, na Krimu, v Ukrajini in na Ogrskem. Na Slovaškem je prišel leta 1945 v vojno ujetništvo, kjer je bil deležen posebnega varstva božje Previdnosti in priprošnje nebeške Matere.

Koncem leta 1945 je prišel iz ujetništva. Poznalo se mu je na obrazu pretrpelo trpljenje. Ni počival. Z novim pogumom je č. g. novomašnik nadaljeval svoje študije v duhovniškem semenišču v Krki. Odlikoval se je po posebni marljivosti in vztrajnosti v študiju. Dosegel je svoj toliko zaželjeni cilj, postal je po polaganju škofovih rok namestnik Kristusov.

Med vojno je umrla njegova dobra krščanska mati, ki je veliko molila in žrtvovala za svojega sina. Tudi ob delavnih se je udeleževala daritev sv. maše, če je le mogla. Kot marljiva cerkvena pevka je prepevala Bogu v čast. Tako rada bi doživela dan, da bi njen sin ob božjem oltarju sv. Martina v domači fari zapel Glorijo. Na svetu tega dneva ni doživela, njena molitev in njene žrtve so spremljale sina-novomašnika k božjem oltarju.

Spored slavnosti nove sv. maše na Pečnici bo sledeči:

V soboto 1. julija bo ob 7. uri pri farni cerkvi na Pečnici sprejem č. g. novomašnika in pobožnost v cerkvi, priložnost za sv. spoved. V nedeljo dne 2. julija bo zjutraj več sv. maš, in priložnost za sv. spoved. Ob 9. uri bo slovesna prva sv. daritev s slavnostno pridigo, ki jo bo imel č. g. Lorenc Kaselj. Po sv. maši podeli č. g. novomašnik navzočim novomašniški blagoslov. Popoldne je ob 5. uri zahvalna pobožnost.

Verniki od blizu in daleč so vabljeni k cerkveni slovesnosti nove sv. maše.

Šolske prireditve

V zadnjih letih se pri nas začena udomačevati navada, da šole zaključijo šolsko leto s posebno prireditvijo.

Mnenja o takih prireditvah so še zelo deljena. So krogi, ki take prireditve odločno odklanjajo, češ da je s pripravo mnogo učnega časa zgubljenega in tako utrpijo šolski uspehi škodo. Tudi v učiteljskih krogih so še močni zastopniki tega mnenja.

Na drugi strani pa z vsakim letom pridobiva struja, ki šolske prireditve zagovarja in priporoča. Tudi mi se tem zadnjim pridružujemo.

Prva naloga, kateri služijo take prireditve, je tesnejša povezava med starši in šolo. V mnogih slučajih bi bil uspeh šole dosti boljši, če bi tudi starši z zanimanjem in večjo skrbjo sledili razvoju in delu otroka v šoli. Šolske prireditve pa pritegnejo tudi starše, ki vse šolsko leto ne kažejo zanimanja za napredek otroka v šoli. Če pa pride sin-

ček ali deklica na oder, tedaj ga hočeta videti tudi očka in mamica.

Druga plat takih prireditev pa je vzgojna stran za otroka samega. Tu je otrok prisiljen, da se udruži v igralsko skupnost. Tu se navadi sigurnega in samostojnega nastopa pred širšo javnostjo, ne samo pred razredom in učiteljem. Navadi se jasne izgovorjave, ki je na odru še važnejša, kakor v razredu samem. Na odru pridejo prvi igralski talenti do izraza, ki lahko dobijo že za poznejše prosvetno delo pravo usmeritev.

Šolska prireditve je za otroka samega prava življenjska šola, ki mu nudi za življenje dostikrat mnogo več, kakor marsikatera šolska ura. Čas priprav ni nikakor zgubljen, marveč dobro naložen.

Dodatno bi še omenili, da v večini slučajev služi donos prireditve za potova-

NASELITEV V ZDRUŽENIH DRŽAVAH

Kongres Združenih držav je zdaj dokončno sprejel zakon, s katerim se število beguncev, ki lahko pridejo v Združene države do 30. junija 1951, povečuje od 202.000 na 341.500.

Zakon o razseljenih osebah sta že odobrila predstavniška zbornica in senat in so ga tudi predložili v podpis predsedniku Trumanu.

KOMUNISTIČNA ZGODOVINA

List poljske vlade „Polska Zbrojna“ piše: „9. maja je bil dan zmage za tabor miru in socializma, ki ga vodi nepremagana Sovjetska zveza. In čeravno so bile Anglija in Združene države začasno prisiljene nekaj sodelovati pri vojaških operacijah proti Hitlerjevi Nemčiji, da neposredno branijo svojo lastno neodvisnost, je treba zmago popolnoma pripisati Sovjetski zvezi in evropskim narodom, ki so se borili pod njenim vodstvom.“

nja in izlete šolarjev samih, ki so isto tako velikega vzgojnega pomena.

Podobno bi na splošno lahko sodili o šolskih razstavah, ki jih tu in tam napravijo.

Šola ni in ne sme ostati le ob robu javnega zanimanja, marveč mora stati v ospredju naših skrbi, ker se ravno v šoli oblikuje nov rod.

Zadnje nedeljo smo videli tako šolsko prireditev v Št. Lenartu pri 7 studencih. Velika in nabito polna dvorana Kerschbaumerjeve gostilne v Radni vasi je bila za en popoldan torišče mladine. Od prvega do zadnjega razreda so fantje in punčke pokazali, kaj znajo. Mnogo truda vseh učiteljev je bilo založenega. V besedi, igri in pesmi so se malčki pokazali. Za veliko dvorano so bili glasovi mestoma prešibki. Deloma bi bilo v pripravi treba posvetiti še več pozornosti jasnosti izgovorjave. Mislimo tudi, da bi vzgojno bolj vplivale telovadne vaje kakor prve priprave za ples. Ob vsem priznanju učiteljev in mladine menimo, da bi bil celoten uspeh prireditve globlji in boljši, če bi dvojezično prireditev delili v nemški in slovenski del. Tako bi vsak del zase tvoril eno celoto, ker se je sedaj eno v drugem zgubilo in ni prišlo do tistega učinka, ki bi ga v drugem slučaju lahko doseglo.

Zadnjemu razredu pa se je dobro poznal že samozavesten nastop, ki so se ga navadili v radiu in pri petju v Beljaku in Celovcu.

Če se je tu in tam še pokazalo, da je bil slovenski del programa nekoliko prikrasjen, tako smemo upati, da bo prihodnja prireditve tudi v tem pogledu popolnoma posrečena. V splošnem pa moramo šoli, učiteljem kakor mladini izraziti svoje priznanje. Dr. T.

Beri in širi

Naš tednik - Kronika

nje, kjer je imela shranjene različne spominke. Tam je poleg srca iz lecta našla rožni venec iz Gospe Svete, zvonček za hudo uro z Višarij, žegnano obhajilno svečo in nekaj, kar prej ni opazila. Sliko žalostne Marije. Le kdo je to vtaknil v skrinjo? Na zadnji strani podobne je bilo z okorno pisavo napisano:

Ko težka ura bo prišla,
potrošila naj te Mati ta,
ki največ je trpela,
in njeno srečo, Ježčša,
smrt strašna ji je vzela.
V težavi vsaki njej se priporoči,
življenja križe vse ji zroči!

Poznala je roko, ki je pisala te vrstice. Mama so iz svoje bogate življenjske skušnje tudi hčeri svetovali za tolažnico Mater žalostno. Neži je spet shranila podobico. Danes še nima križev, ko bodo prišli, (če bodo — si je sama mislila) se bo tudi ona zatekla k mamini Tolažnici. — Zaprla je težko skrinjo, svoje ljube spominke ter odšla pogledat za Rokom. Bila je taka, kot vse druge mlade žene, da nič ni mogla biti brez njega. Našla ga je v hlevu ob Liski, ki je pridno prežvekovala. Oba sta pogledala še drugo živino in se radovala dobro zastavljenega hleva.

(Dalje prihodnjič)

Z. I. M:

Zvesta seca

15.

Ko so se odteščali in odžejali, so jo urezali godci. Znani so bili Mlinarjevi muzikanti po svoji umetnosti. Hodili so na svatbe prav tja na Gosposvetsko polje, do Beljaka in še naprej v Ziljo pa v Podjuno in seve po celem Rožu. Cavar je priganjal: „Dekleta in žene, le poskusite svoje podplate, če kaj vzdržijo. Saj je čevljar tudi tu, če je slabo blago dal, bo danes kar tu kaznovan.“

Čevljar Jok se je smejal v svojo kozarčo in brezskrbno pil iz svojega kozarča. Delal je najmočnejšo obutev od devetih mojstrov na okoli in se zato grozije ni bal.

Začelo se je veselo rajanje. Še potrkan ples in šuštarška polka sta prišla na vrsto. Staro in mlado se je vrtilo. Še kruljavi stric Tomaž je rajal z debelo „rjušnico“. Drug je budno pazil, da bi ukraedel nevesto. Pa je Roki na svojo Nežijo preveč pazil. Onemu pa je bilo žal, da je ob pijačo, ki bi jo dobil za odkupnino. Nevestina mama se je tudi prikazala z jerbasom, polnim dobrot. Prav sredi je čepel debel, lepo zapečen

„šartelj“. Čmna je krevsala okoli in oprezovala, kako priti do Mlinarice in jo še enkrat opozoriti na obljubo. Ko je mama že stopila na vzvišen prostor, je Meta z desne strani začela vpiti: „Nani, ali me dro vidiš?“

Pa Nani jo ni slišala, saj so od vseh strani vpili vanjo. Segla je v jerbas, se stegnila, zamahnila z rokami v levo, vrgla pa ni nič. Vse se je pognalo na tisto stran, nekateri so še na tla popadali, a vse zastoj. Zdaj je hitro, nepričakovano zgrabila šartelj in ga vrgla na desno. Žal je bila Čmna prepočasna. Nek mlad mož je veselo dvignil „dirjanco“ in zaklical: „Ho, danes bo pa tudi pri nas pojedina.“

Za kvoce in parizelne in suhe orehe se pa niso tako tepli. Nani pa je za Čmno še posebej spekla majhen šartelj in ko je beračica vsa žalostna slonela ob durih je prišla Mlinarica in ji stisnila v roke polno košarico dobrot ter dejala: „Ko bo prazno, pa k Rutarju nesi.“ Z zahvalo je spremljala gospodinjo prav do gostilniške sobe.

Tam v kotu je ob Potočniku prav košato sedela Rebernica. Zraven nje je bil Potočnik. Ni že vedel kaj govoriti s sosedo, pa je uščipnil: „Ob katerem svetem Nikoli, se bo pa vaš Folt ženil?“

„Deset jih dobi, ne ene; če le hoče,“ je bahato odgovorila Rebernica. „Sicer

te pa prav nič ne brigajo naše zadeve.“ Razvil bi se pravi prepir, če bi Potočnik ne umolknil in se začel pogovorjati s sosedom preko mize.

Rok pa se je prav tedaj nagnil k Nežiji ter ji pošepetal na uho: „No, ženka, kako ti pa je?“

Neži je čez in čez zardela. Prvič ji je dejal tako. Prevzelo jo je čustvo varnosti in brezskrbnosti. „Oh, komaj čakam, da bi bilo konec,“ ji je prišlo iz srca.

„Tudi jaz sem isto mislil,“ je priznal Rok.

Gledala sta vrteče se pare, se iskala z mislimi, govorila in rajala pa nista mnogo. Neži je bila zelo trudna, od pripravljanja, še bolj pa od premišljevanja in neprespanih noči.

Šele ob treh ponoči je bil zmet. Bogat, kakor se spodobi za dva gruntarska. Škrviti in berači, vsi so prišli na svoj račun, najedli so se, napili in narajali, da so vsi še dolgo govorili o poroki Mlinarjeve Nežke z Rutarjevim Rokom.

Mlada gospodinja

Neži je zlagala prte, prtice, rjuhe in drugo perilo v skrinjo. K temu, kar je prinesla od doma, se je nabralo še precej drugega, kar je dobila za zmet. Pogledala je še v stranski predalček skri-

Prvo zrcalo

(STARA JAPONSKA PRAVLJICA)

Nekoč pred davnimi leti sta živela oče in mati. Imela sta hčerko, ki sta jo ljubila od vsega srca. Ime očeta in matere ni več znano, tudi ime hčerkice je že pozabljeno. Le ime kraja, kjer se je ta dogodka godila, je še znano. Imenovali so ta kraj Matsujama.

Ko je bil otrok še majhen, je moral nekoč oče po važnih poslih v glavno mesto, ki pa je bilo zelo daleč. Ko se je oče zelo pristrčno poslavljaj od žene in od hčerkice, jima je obljubil, da jima pri- nese iz glavnega mesta lepe darove.

Mati še ni nikdar prišla dalje kakor pa do sosedne vasi in zato jo je že sama misel na tako dolgo potovanje navda- jala s silnim strahom. Vendar pa je bila tudi ponosna, ker je bil njen mož prvi, ki je iz tega kraja prišel v glavno me- sto, kjer je vse polno lepot in kjer sta- nujejo mogočniki države.

Ko se je približal dan moževe vrnitve, je oblekla žena dragoceno obleko modre barve, ki je možu posebno ugajala.

Nepopisno je bilo veselje vseh, ko je bil oče spet doma. Mala hčerkica je od veselja nad lepimi darovi skakljala po sobi in ploskala z ročicami.

„Tebi sem prinesel nekaj prav izred- nega in dragocenega,“ je rekel mož ves- vesel ženi in ji je izročil skrinjico iz be- lega lesa. „Poglej v skrinjico in mi po- vej, kaj vidiš v njej?“ ji je rekel.

Žena je odprla skrinjico, v njej pa je zagledala okroglo ploščico iz motnega srebra. Na eni strani je bila ploščica okrašena z izrezljanimi cveticami in ptičicami, na drugi strani pa je bila gladka in svetlo bleščeča. Mlada žena se je prestrašila, ko je v ploščici zagledala vesel in smejoči se obraz.

„No, kaj vidiš?“ je vprašal mož. „Vidim zelo lepo deklico, ki me gleda in premika svoje ustnice kakor da bi go- vorila in da ...oj! ... saj ima tako oble- ko kakor jaz!“

„Toda, ti mali bedak, saj vendar vidiš v ploščici svoj lastni obraz,“ je rekel mož, ves vesel in zadovoljen, ker je več vedel kakor žena. „Ta okrogla kovinska ploščica se imenuje zrcalo. V mestu ima vsakdo svoje zrcalo, mi tu na deželi se- veda nimamo niti skupaj enega malega ali velikega zrcala.“

Naslednje dni je žena vsa srečna vsak trenutek pogledala na skrivaj v zrcalo, da bi videla sliko svojega lepega obraza. Kmalu pa se ji je zdelo, da je tako dragocen zaklad kakor je takole zrcalo, le predragocen zaklad, da bi ga kar vsak dan večkrat uporabljala. Zato ga je spet položila v skrinjico, ki jo je skrbno spravila.

Minilo je nekaj let. Mož in žena sta živela še vedno v srečnem zakonu. ma- la hčerkica pa je rasla in je postala ži- va podoba svoje matere. Ta se je včasih zavedala svoje lepote, ko je pogledala v zrcalo. Da bi pa obvarovala svojo hčer- ko pred oholostjo, domišljavostjo in na- dutostjo, je zrcalo skrbno skrila in kma- lu je popolnoma pozabila nanj.

Tako je deklica doraščala, ne da bi kaj vedela o svoji lepoti.

Prišla pa je tudi nad to srečno dru- žino nesreča. Mati je zbolela, hčerka ji je skrbno stregla, toda vse ni nič poma-

Doletno občutje

Bela stezica za hišo,
stogi kot sivi mejniki,
preko zrelega polja
zrejo v kapeli svetniki.

Ovce polegale so v travo,
poleg pastir kot da sanja,
pridne čebele visijo
na bradi dišečega panja.

Poleg stogov kipe hiše,
beli zvonik in topoli,
sonce na sredi neba je,
duša poklekni in moli!

M. Jakopič

galo, njeno življenje se je nagibalo h koncu.

Predno pa je mati umrla, je poklicala hčerko in ji povedala, kje je skrito zr- calo.

„Dragi moj otrok,“ je rekla mati. „obljubi mi, da boš vsak dan, ko mene več ne bo, zjutraj in zvečer pogledala v zrcalo. V njem boš videla mene in boš vedela, da te varujem.“

Mala je med solzami obljubila, da bo točno izvrševala materino naročilo. Kmalu nato je mati umrla.

Vsako jutro in vsak večer je nato de- klica gledala dolgo v zrcalo, v katerem je opazovala smehlajoči se obraz svoje matere. Ta obraz ni bil blede in bolan,

ampak lep in mlad. Zvečer je zaupala temu obrazu vse težave dneva, zjutraj pa je iskala v zrcalu moči za izvrševa- nje dolžnosti tekom dneva.

Tako je živela deklica kakor da bi jo varovala njena mati in je vedno poizku- šala vse napraviti tako, da bi to čim bolj ugajalo njeni materi in je bila vedno v skrbeh, da jo ne bi užalila.

Nekoč jo je presenetil oče, ko se je razgovarjala s sliko v zrcalu. Vprašal jo je, kaj naj to pomeni.

„V zrcalu vidim svojo drago mamico in govorim z njo,“ je odgovorila deklica. „Obljubila sem ji to, ko je bila na smrt- ni postelji.“

Oče je bil ganjen nad toliko ljubezni- jo in nedolžnostjo svoje hčerke in solze so mu prišle v oči. Nikakor ni mogel povedati hčerki, da v zrcalu vidi svoj lastni obraz, ki je postajal po silni otro- ški ljubezni do matere vsak dan bolj podoben obrazu njene matere.

RUTARJEV JUR

V kotlu je vrelo, krompirčki so se kar premetavali v vodi, nudli pa so izgi- nili. Verjetno pri našem kuharskem re- ceptu nekaj ni v redu. Sivih las pa si ra- di tega nismo delali. Še nekaj kapusne- ga pločja smo zbrali, ki bi ga doma celo moji zajčki bolj po strani gledali, naš kotel pa je požrl vse, kar si mu ponudil in ob dvanaestih je bila točno južina go- tova. Pritoževati pa se ujetnik ne sme in tako smo bili vsi prepričani, da smo najboljše kuharji, kar jih premore tabo- rišče.

Lakota je sicer izsiljevala vprašanje, kje so vendar nudli. Mi pa smo jih to- lažili, da je danes južina brez nudlov in jih bomo drugi dan zopet kaj pridejali.

Večerje ni bilo. Zjutraj pa je bila ka- va in tudi sladkorja smo nekaj dosegli, tako da moja kava ni bila grenka, kaj pa se že pozna, če pri 500 ljudeh vsake- ga malo pritisneš.

Drugi dan smo tudi že nudle rešili ve- soljnega potopa in tako napredovali iz dneva v dan. Več tednov smo služili kot- lu, drugi pa so morali na delo, mi doma pa vsaj lačni nismo bili.

Zopet novo povelje: „Jugoslovani gredo domov,“ so nam povedali. V glav- nem mestu je odpustno taborišče. Krik in veselje sta nas zajela, dasi sem vedel, da je pot domov še dolga.

Prvič smo se peljali z vlakom. 7 nas je bilo, res sami Jugoslovani. Gnali so nas v kasarno, ki je bila skrita za pre- drom. Vseh vrst ljudi smo srečali v tej kasarni. Največ je bilo Nemcev. Na tleh je bila razdejana slama in uši so kora- kale v trostopu po slami gor in dol. Niti najmanj se niso ustrašile novodošlecev.

Zvedeli smo, da pride drugi dan jugo- slovanski častnik, da nas zaslisi in ugo- tovi, če smo res Jugoslovani. Kdor pa ne bi bil Jugoslovian, pa pride v kazens- ko taborišče. Tam pa mu gorje, da bo pomnil, kdaj je poskušal prevarati ob- last. Vsakokrat jih ta oficir nekaj izlo- či, so nam pravili. Z Jokom vso noč ni- sva zatislila oči in to ne toliko radi uši, marveč iz skrbi, kaj prinese drugi dan, ko sva takorekoč že ob cilju.

Drugi dan ob devetih so nas že kli- cali na zaslisevanje. Še enkrat sem se priporočil štirinajstim pomočnikom in v božjem imenu stopil v vrsto. Jok me porine: „Pojdi ti prej, jaz gotovo ne iz- peljem.“

Ko pridem na vrsto, me oficir, bil je Srb, vpraša: „Odkod?“ Že sem mislil blekniti: „Iz Maribora,“ vendar sem si še premislil in rečem: „Iz Celovca.“ „Ali je to v Jugoslaviji?“ me vpraša. „Ne, v Avstriji,“ rečem. „Kako prideš sem?“ „Koroški Slovenec sem,“ se je glasil moj odgovor, „in spadam med vas.“ „Kako to?“ nadaljuje oficir. Prebledel sem in tedaj mi pomaga oficir iz zadrege s pri- pombo ali je to približno isto kakor go- riški Slovenec. „Da, oni so pod Italijo, mi pa pod Avstrijo,“ sem pritrtil. „Si li naš?“ nadaljuje Srb, „ali imaš mogo- če še koga?“ „Še eden je.“ S tem je bila stvar rešena in Joka so kar avtomatič- no pridružili vsej skupini.

V dveh dneh pride imenovani oficir po nas. Straže so nam salutirale in brez

puškega kopita smo stopili iz kasarne — v svobodo!

Pod hribom je že čakal krasen avto Rdečega križa, ki nas je odpeljal na ju- goslovansko zastopstvo v mesto in tam so nam postregli z jedjo in pijačo in ču- dili smo se drug drugemu, koliko po- spravi človek, ki je tedne stradal, pod streho. Dali so nam še zavoj ameri- kanskega Rdečega križa po 5 kg. Od ci- garete do čokolade si vse našel v takem zavoju. Še isti večer nas je sprejela la- dja in odšli smo proti Danski in Nem- čiji.

Ko nas je morje zopet izpljunilo, smo se znašli z nad 2000 Jugoslovani. V ame- rikanske vagonne so nas spravili, nas ob- darili z ameriškimi paketi in šlo je zopet proti jugu, res proti domu. Med potjo smo dobili ponovno pakete z an- gleškim listkom, na katerem je bilo na- pisano „Za odpuščene vojne ujetnike daroval Amerikanski rdeči križ.“

Proti Münchenu in Salzburgu je dir- jal vlak. Tu smo šele zvedeli, da so na Koroškem Angleži, prej so nam bili po- vedali, da so Jugoslovani. Z Jokom sva sklenila, da morava v Beljaku iz vlaka, če ne, bova še enkrat vojni plen. Kako rešiti to vprašanje pri belem dnevu. Pred tunelom na salzburški strani pa smo se hvala Bogu tako zakasnila, da smo prišli šele ponoči v Beljak. Ko sli- šim zunaj „Villach“, treščiva z Jokom iz vagona. Tako je bilo vse zbito, da nisva vedela, kje se nahajava. Hujše tudi na fronti sami ni izgledalo.

Neki železničar naju je opozoril, da naj ponoči ne hodiva skozi mesto, če ni- mava „Wohnsitzbescheinigung“. In res, vlegla sva se na zapadnem kolodvoru na klop in zjutraj pohitela v cerkev na Peravo, da se zahvaliva za tako srečno rešitev iz nevarnosti in težav.

Mahnila sva jo ob Dravi do ziljskega mostu in ko sva zagledala stražo, nisva več mogla nazaj. Vsak beg bi bil zaman, saj so bili vsi mostovi zastraženi. Res greva pogumno naprej. Na mostu naju ustavi stražnik: „Papier?“ Nisva imela nobenega papirja, pripovedovala sva, da prihajava iz ujetništva in da sta najini družini par km od mosta. V stražnici je oficir zopet zahteval papir. V nervozno- sti sem stikal po žepih in res našel košček papirja amerikanskega paketa in ta papirček je zadostoval. „Gut!“ in nadaljevala sva pot preko mostu na Bače, preko Ledenic v Št. Jakob in po našem milem Rožu v domačo vas.

KUPUJEM

KOŽE IN KOŽUHOVINO

po najvišjih dnevnih cenah

Hans Ban

TRGOVINA Z USNJEM

Celovec-Klagenfurt, Osterwitzg. 4

Prevzamem kože tudi v strojenje.

† Leopold Kemperle

Že v zadnji številki „Našega tedni- ka“ smo poročali na kratko, da je dne 14. junija v zgodnjih jutranjih urah umrl v bolnici v Trstu Leopold Kem- perle, soustanovitelj in prvi urednik li- sta tržaških Slovencev „Demokracija“ in sedanji urednik „Katoliškega glasa“, glasila katoliških Slovencev v Italiji in na Svobodnem tržaškem ozemlju.

Leopold Kemperle je bil rojen pred 66 leti v Hudajužni ob reki Bači na Tol- minskem. Po gimnazijski maturi je leta 1907 šel na Dunaj študirat pravo. Tam ga je v akademskem društvu sloven- skih katoliških visokošolcev, v „Danici“ spoznal tedanji poslanec v avstrijskem parlamentu, dr. Anton Korošec, ki je delavnega Poldeta povabil v uredništvo lista „Straža“ v Maribor. S tem se je posvetil Polde Kemperle časnikarskemu poklicu in je ostal časnikar do svoje prezgodnje smrti.

Kot časnikar je Kemperle vedno za- stopal slovensko in katoliško stališče. Zaradi tega svojega prepričanja je mo- ral Kemperle tudi mnogo pretrpeti.

V Mariboru je ostal Kemperle v ure- dništvu „Straže“, ki je bila glasilo šta- jerskih Slovencev, do konca prve sve- toвне vojne, do leta 1918. Kot Slovenec in katoličan se je v teh letih boril proti ponemčevanju na južnem Štajerskem, boril se je za narodne, verske, kulturne in socialne pravice štajerskih Sloven- cev.

Po letu 1919 je odšel Kemperle branit pravice Slovencev na Goriškem. V letih 1920 do 1941 je posvetil v Gorici svoje delo za borbo proti fašizmu in je moral zaradi tega prenesti mnogo preganjanj od tedanjega fašističnega režima.

Od leta 1941 do svoje smrti je posve- til Kemperle vse svoje delo predvsem borbi za slovenstvo in proti komunizmu na Goriškem. Kemperle je bil eden red- kih, ki je takoj spočetka spoznal komu- nistično nevarnost za Slovence in se je tej nevarnosti uprl, četudi so ga komu- nisti označili kot narodnega izdajalca. Ljudstvo pa je sodilo pravilno, in ga je kljub temu izvolilo za svojega zastopni- ka v občinskem odboru v Gorici. Tudi pri tem delu je bilo vodilo Kemperleto- vo: Slovenstvo, katoličanstvo, socialna pravičnost in demokracija.

Veličasten pogreb v Gorici je poka- zal, kako je bil Leopold Kemperle pri- ljubljen med narodom. Tudi koroški Slovenci bodo ohranili temu izredno de- lavnemu možu trajen spomin. Bog pa naj mu bo obilno plačilo za vse njegovo delo!

Kako svetijo kresnice?

Samo ena tretjina vse sončne energi- je izžareva sonce v obliki svetlobe, 66% sončne energije se pri tem izgubi, izpre- meni v toploto. Pri razsvetljavi s pli- nom ali električnim tokom se izgubi še mnogo večji odstotek sile in vsaj 90% vse sile se izgubi kot toplota. Tudi za proizvodnjo fluorescenčne svetlobe, ka- tere proizvodnjo temelji na kemijskih in fizikalnih pojavih, je potreben elek- trični tok.

Kresnice in tudi razne druge žuželke, ki se svetijo, nadalje nekatere ribe, ki živijo v globočini morja in imajo raz- vrščena po glavi in po trupu svetila, pa imajo posebno svetlobno napravo, ki de- luje skoraj brez vsake izgube energije ali sile. Zato si znanost že dolgo časa prizadeva, kako bi bilo mogoče napravi- ti tudi za praktično življenje slične svet- lobne naprave.

Te živali, ki se svetijo, proizvajajo v posebnih stanih telesu neko snov, ki jo kemiki imenujejo luciferin in ki se na zraku okisava (oksidira) ter izgorava, pri tem pa se začne svetlikati.

Kresnice, ki jih ob poletnih večerih opazujemo, kako migotajo in svetijo nad travniki in ob poteh po travi kot male lučice, morejo s posebno pripravo v telesu uravnavati, to se pravi, pove- čati ali zmanjšati dotok kisika do luci- ferina in morejo tako povzročiti, da se bolj svetijo ali pa tudi, da svetlikanje naenkrat izgine.

Znanstveniki na raznih ameriških uni- verzah poizkušajo, kako bi na umeten način mogli sestaviti snov luciferin in kako bi mogli nato v praktičnem življe- nju uporabiti ta pojav svetlikanja pri kresnicah.

Pri nas na Koroškem

CELOVEC

Slovenska služba božja je vsako nedeljo od pol devetih v starem bogoslovju (Priesterhausgasse).

V nedeljo, 18. t. m. smo doživeli v kapucinski cerkvi redko slovesnost. Naš splošno znani in priljubljeni brat Miha je obhajal 50 letnico svojih redovnih obljub. Ob spremstvu svojih redovnih sobratov se je podal slavljene v nabito polno cerkev, kjer je imel med slovesno mašo „hišni prelat“ msgr. prof. dr. Rainer slavnostni govor. Vedno veselemu in prijaznemu sinu sv. Frančiška želimo vsi prijatelji in znanci iz Zilje, Roža in Podjune, da ga nam Bog ohrani še mnogo let v sedanji mladeniški čilosti. V petek nato je bil preoblečen Karol iz Hartberga in sprejel redovno ime Martin.

SV. VIŠARJE

24. junija smo zopet odprli Svete Višarje. Vabimo tudi letos koroške romarje. Kdor ne more tešče priti na Sv. Višarje, sprejme sv. obhajilo lahko doma, ker nimamo dovoljenja za delitev sv. obhajila v popoldanskih urah.

24. junija je bila tudi 25 letnica obnove krščanske božje poti po prvi svetovni vojni.

SUHA

Pa le znajo Sušani tudi, ne samo žvabekarji. Res so žvabekarji prednjačili pri igrah, morebiti bodo tudi še zana-prej. Toda Sušani niso kar tako. „Mi smo mi“ so rekli in so se spravili kar nad divjega moža. Postavili so nov oder, poklicali slikarja, ki jim je naslikal tri lepa pozorišča, vadili in učili so se dolge večere in na kresno nedeljo pokazali, kaj zmorejo. Igrali so napovedano igro „Divji mož“, ki govori o resnem boju med lučjo in temo, o odrešenju, ki ga nam da velikanoč in o moči brezgrešnih src, ki se jim ni bati temnih sil. Vse to pa je tako domače zabavno podano, da smo se prav od srca smejali med celo igro. Igro je spisal znani naš skladatelj Lojze Mav in ima vpletenih veliko originalnih pesmi. Spisana je v treh dejanjih in ni prav lahka. Toda pogum in poštvrtovalnost, s katero se je suška mladina vrgla na njo, sta zmagala ovire, ki se stavljajo vsem igralcem, posebno pa novincem. Novinci so bili pa vsi. Ne spominjamo se, da bi bila suška mladina kdaj prej na odru nastopila z igro. Tako smo obhajali posebno „premijero“.

Igrali so, četudi novinci, vsi izvrstno, nekateri prav izvrstno, kakor, da so že bogvekolikokrat nastopili na odru. Pokazali so se lepi talenti. Predvsem pa zasluži pohvalo njih poštvrtovalnost.

Pomislite, košnja, vročina, pomanjkanje delavcev, daljna pota, nič jih ni držalo, pokazali so svoje stremljenje po lepoti, resnici in dobroti, da jih sami dosežejo in jih še drugim posredujejo.

Nagradila jih je le polna dvorana gledalcev, ki so bili presenečeni, da vidijo tako lepe kulise in so v soparni vročini napeto sledili poteku igre in vztrajali do konca, četudi je pot ljilj čez in čez vsem po obrazih. Zadovoljeni so bili vsi in jim je bilo kar žal, da dve uri dolga igra ni bila še daljša. Radi bi bili še gledali. Veliko razumevanje in pripravljenost pomagati mladini pri njenem stremljenju po napreduku je pokazal naš gostilničar g. Hartl, ki je dal za to prireditev svojo dvorano zastoj na razpolago in je potrpel, ko je še pozno v noč mlado življenje se šumno gibalo pri vajah in pripravih za igro. Njemu gre velika zahvala od strani mladine in gledalcev. Še mnogo lepega bi mogli omeniti, pa ni treba, da bi obešali vse na veliki zvon. Zadosti nam je, da smo videli idealno mladino na delu, ki je pokazala, kaj zmore poštvrtovalno sodelovanje vseh dobrih sil in zmožnosti. Le tako naprej, kmalu se spet pokažite!

ŠKOCJAN

Prelepa je škocijanska fara, še lepši je škocijanski zvon!

Tako bomo sedaj lahko peli, ko smo dobili novi zvon, ki tako lepo poje. Zvon so posvetili milostljivi g. prošt Benetek iz Tinj, ki imajo pri tem že srečno roko, ker vedno prinesejo s seboj lepo vreme. Med mašo in med slovesnostjo je lepo ubrano pel naš cerkveni zbor pod taktirko kamenskega gospoda dr. Cigana. Slovesnosti se je udeležilo izredno veliko ljudstva. Mnogo je bilo tudi letoviščarjev, ki so slikali razne trenutke tako številno, da so aparati kar cvrčali. Če bomo od teh kaj slik dobili, jih bomo gotovo „Tedniku“ poslali, da bo lahko izšel v ilustrirani izdaji. Omeniti se moramo naše pridne male tete, ki so se prav lepo obnašale. Posebno vesele in živahne so pa bile na kosilu, ko so si kljune namočile.

Novi zvon tako lepo poje, da kar sam kliče po tovarišu, da mu ne bo dolg čas. Se bodo našli taki farani, da bodo zložili za tovariša?

TINJE

Zelo nas veseli, da celovski vladni gospodje berejo „Naš tednik“ in so si k srcu vzeli naš opomin, da naj popravijo tinjski most. Zadnji teden so res prišli delavci in iz mostu naredili brv za pešce. Zdaj vsaj lahko varno hodimo na Klopini ob nedeljah. Kakšen drzen kolesar ali celo motociklist pa še zdrvi čezenj.

Povedati moramo, da so inženirji tudi že zakoličili novo cesto in prostor za novi most. Prosili bi jih samo, naj pazijo, da količi ne bodo pogrnili korenin, posebno sedaj, ko nam Bog tako lepo polje zamaka. Novi most bo po načrtu stal nekoliko višje od starega, da se izogne velikemu in ostremu staremu ovinku. Seveda bosta pri tem obe gostilni — Janova in Šipekova utrpeli škodo. Kajti mi še nismo v Ameriki in hiš ter gostilni naši inženirji kljub Maršalove-mu planu še ne znajo predstavljati. Upamo pa, da bo ob novem mostu kje vseeno odprta kaka pipa, kjer si bo žejen popotnik lahko pogasil žejo.

GALICIJA

Pridno smo se lotili letos zopet dela v cerkvi in na „kres“ je bila cerkev od znotraj že ometana. Običajno pranganje na „kres“ smo letos obhajali posebno slovesno. Po nekdanji stari šegi se ga je udeležila požarna bramba in muzika.

Nekaj starih spominov iz usnih izročil Jerberske kronike

Bilo je približno pred 75. leti in še prej oziroma v teh časih, ko ljudje še niso leteli k kakemu zdravniku zaradi „špile“ ali slično. Tedaj je bil konjeder ali „šintar“ najboljši zdravnik in obenem čarodej, saj je imel samega zlo-deja zaprtega v „glazu“. Tako je bil v tej dobi Podjerbergom „šintar“, reklo se je pri Francelnu, najimenitnejši in ugleden človek, ne samo v bližnji okolici, ampak daleč po celem Rožu in tja preko Beljaka in menda ni bilo dneva, da bi pri poti, ki je peljala tja, ne vprašal kdo, kje je pri „šintarju“. Tam so se shajali skoraj vsak večer sosedje, kot Krajnc, Čudnik, Andrej, Šlemar in drugi; tam so izvedeli novice, se je kartalo in zraven seveda tudi pilo. Sosedje so vedeli, da se Francel spozna v zdravniški vedi že na vodo ali več pa ne in da kuha razna zelišča, za kar dobi lepe denarje. Tako sedijo zopet neko nedeljo popoldan tam že prej imenovani in kartajo ter seveda tudi pijejo. Ko pride mlada ženska iz bližine Beljaka in prinese v glazu vodo od nekega bolnika. Ker pa ni vedela, kateri izmed mož je pravi, in je bil Šlemar najbolj častitljiv in bradat, se je kar tega obvezala. Mož se je takoj znašel v tej novi vlogi in ko bi imel preis-

še predno bomo zgotovili cerkev, nas bodo menda zapustili župnik Komar. Njegovo delavnost bi posebno dokler še cerkev ni gotova res rabili.

Obeta se nam vzpenjača iz Galicije na Obir, tako se bo vsak lahko menda v par minutah pripeljal iz doline na vrh.

ŠMARJETA V ROŽU

Odkar smo 19. januarja t. l. pokopali Plaznikovo in Jagrovo staro mater, je smrt mirovala med nami. Sredi tega meseca se je oglasila pri Moneju v Zavozah ter vzela družini skrbno mater. Molčča se je tiho žrtvovala svojim in vdano nosila rak bolezni v sebi, ki jo je vrgla na bolniško posteljo in v prerani grob. V soboto, 17. t. m. smo jo ob obilni udeležbi položili k večnemu počitku. Žalujemo naše sožalje!

RADIŠE

Danes imamo vrsto žalostnih novic iz naše fare. Starčke in mladince je smrt na kosa dosegla in jih iztrgala iz naše srede, kakor že pravi star pregovor: „Star ima kratko brišt, mlad pa je sploh nima.“

Po kratki bolezni nas je zapustila Jelenova mati v 84. letu svojega delapolnega življenja. Sledil je sodarski mojster v Tucah, Filip Raspotnik z 58 leti. Angelčka, 6 mesečnega Novinovega otroka, smo pokopali sredi majnika. Vsi zdravniški napori niso bili v stanju, da bi rešili življenje Selanovi Leniji, ki je s petnajstimi leti podlegla zahrbtni bolezni. Ob ogromni udeležbi in pretresljivem nagrobnem nagovoru smo se na binkoštno nedeljo poslovili od Lenije.

Trabinčnikovo mamo pa smo po osemletni bolezni spremili na domačo njivo miru. 11 otrok je vzgojila, devet jih še živi in vsi so preskrbljeni. 51 let je živela s svojim možem v srečnem zakoncu.

Vsem pokojnim naj bo domača zemlja lahka, zaostalim pa naše prisrčno sožalje.

Pa tudi hojset smo v tem času praznovali na Radišah. Naš rojak Kvus in Kopajnikova Lizika sta si podala roke v življenjsko zvezo. Staro in mlado se je veselilo in želi mlademu, narodno zavednemu paru, obilo sreče in božjega blagoslova. Kvusova hiša pa je dobila mlado gospodinjco.

ŠT. ILJ—HUMEC

Vsem prijateljem in častilcem božje poti na Humcu sporočamo, da se vrši v nedeljo, 2. julija splošno znano humsko pranganje. Že 11. junija ob blagoslovitvi je vse strmelno nad zmogljivostjo močne volje. Sedaj pa boste videli tudi obljubljenega prenoviteva zunanosti cerkve. — 2. julija bo na Humcu tudi tombola. Izkupiček je namenjen za kritje stroškov. Dobitki so tokrat izredno mikavni in nikomur ne bo žal poti na goro. Prisrčno vabimo vse od blizu in daleč.

MARIJA NA ZILJI

Praznik presv. Rešnjega Telesa je vedno praznik veselja in radosti — posebno za otroke. Za Petrčevo družino na Malem Sedlu pa je bil žalosten dan. Na mrtvaškem odru so ležali njih rajni oče, Janez Kržišnik. V petek po prazniku smo pokopali tega dobrega in skrbnega očeta na pokopališču farne cerkve. Rajni oče so prišli s svojo ženo iz Zirovnice na Gorenjskem. Njih oče so kupili Petrčevo posestvo, eno največjih v fari. Leta 1908 so pa rajni prevzeli posestvo. Kar dobro so se vživeli pri nas. Postali so del naše Koroške.

Kljub bližini mesta so ostali zvest domači grudi in narodu. Nad 20 let so bili cerkveni ključar. Čeprav ugleden mož, jih ni bilo sram služiti v cerkvi, pobirati „ofer“, pomagati pri procesijah itd. V veliko čast so si šteli to službo, kar se pri nas le redko — ali bolje rečeno — nikdar ne zgodi. Bili so navdušeni za lepoto farne cerkve. Zato so tudi segli globoko v žep, ko smo popravljali cerkev. Nebeški ključar naj jim izprosi obilno plačilo! V zahvalo za službo v cerkvi jim je zapel cerkveni zbor žalostinke na domu in na grobu.

Bili so Petrčev oče dolga leta tudi načelnik požarne brambe. Pod njihovim načelništvom je bila sezidana tudi sedanja brizgalna hiša. V lepem številu se je požarna bramba udeležila pogreba in s trikratnim strelom počastila svojega „častnega načelnika“.

Petrčev oče so bili dolgo časa tudi načelnik posojilnice. — Ko so spomladi poslušali kukavico, jim ni več pela let, samo še dni in tedne. V starosti 76 let smo jih petek po prazniku pokopali. Veličasten je bil pogreb, kakršnega naš kraj še ni videl. Od blizu in daleč so prišli znanci in prijatelji rajnega očeta, da jih spremljajo k večnemu počitku. Gospod, daj rajnemu očetu mir in pokoj! Družini naše iskreno sožalje.

V nedeljo navrh — 11. VI. — pa je bilo na Velikem Sedlu precej veselo. Ohcet je bila. Varhovemu Franceju se je zahotelo pesmi in veselja. Zato je šel po cerkveno pevanje Mlinarjevo Fani-jo na Brdu. Pripeljal jo je kot svojo nevesto v našo farno cerkev, da si obljubita večno zvestobo. Po cerkveni poroki sta na domu med svojci praznovala svoj dan. Zvečer so prišli še važni, posebno mladina. Godba je le preveč poskočne igrala, da bi mogli doma mirno zaspati. Mlademu paru obilo sreče in blagoslova!

ŠT. LENART PRI SEDMIM STU. DENCIM

Nenadoma nas je zapustil ljubezniv in postrežljiv mož, Jožef Stubner v Grpičah. Dne 22. junija je bil pokopan ob veliki udeležbi pogrebcev od blizu in daleč. Ljudje se ga spominjajo že od prve vojske, kako je pomagal skrbeti za številne otroke, ki so očeta zgubili. Pri spisovanju testamentov so ga ljudje radi klicali. Sploh ni znal odreči nobeni pametni prošnji. Za napravo mrtvaškega voza se je edini trudil in tudi imel uspeh, tako da se voza sedaj vsa okolica rada poslužuje. Tudi njega je ta voz pripeljal na pokopališče. Naši pevci so mu v slovo zapeli dve lepi in ganljivi pesmi. Na domu so zapeli „Vigred se povrne“ in ob odprtem grobu pa „Nad zvezdami“. Tudi požarna bramba, kateri je bil svoj čas poveljnik, ko je v njej še bil stari domači duh, se je pogreba udeležila. Vdovi in hčeram naše sožalje!

ROGAJE

Smo sicer beljaški purgarji že dolgo let, če hočemo priti v Beljak, moramo skozi dve drugi občini: Podkloster in Bekštanj. Tudi pločnika (trotoarja) nimamo; pač pa imamo pot, polno luknjastih vdolbin, ki jih je izkopal težki avto, ko je vozil les izpod Dobrača na žago pri Brnci. Beljaška mestna občina misli: „Kaj me briga pot v tuji občini.“ Podklosterska občina pa si misli: „Kaj me brigajo beljaški purgarji, kako pridejo med svet in v svoje mesto.“ Tako pot ostane nepopravljena in neurejena.

Dne 15. junija smo pokopali gostilničarjevo ženo Katarino Mörtl, p. d. Aha-cinjo. Bila je dobra žena in usmiljena do ubogih. Zato je bila tudi udeležba pri pogrebu zelo velika. Vsej družini iskreno sožalje.

„Več lucerne“

„Naš tednik“ je objavil pod gornjim naslovom v 17. številki z dne 26. aprila članek o pridelovanju lucerne. Ta članek je v nekem, sicer malo čitanem lističu, napadel neki „strokovnjak“, ki je trdil, da so navedbe članka v „Našem tedniku“ nepravilne in neresnične.

Sicer smo bili prepričani o pravilnosti navedb v našem članku o lucerni, vendar pa smo se vseeno še obrnili na Visoko šolo za kmetijstvo na Dunaju, kateri zavod je prav gotovo najbolj pristojen, da daje merodajna in končnoveljavna pojasnila in navodila o kmetijsko-strokovnih vprašanjih. Na naše vprašanje smo prejeli od stolice za proučevanje poljedelstva na kmetijski visoki šoli (Lehrkanzel für Landwirtschaftslehre an der Hochschule für Bodenkultur) na Dunaju odgovor, ki ga v celoti v prevodu priobčujemo.

Odgovor, ki ga je podpisal priznani kmetijski strokovnjak univerzitetni profesor dr. ing. Herman Kallbrunner, se glasi:

„1. Sicer moremo res presledek v sejanju lucerne na isti njivi, ako hočemo spet na isti njivi pridelovati lucerno, skrajšati, ako je v zemlji zadosti fosforja in apna, vendar pa obstoja nevarnost, da so se škodljivci tako razmnožili, da je drugi pridelek lucerne slabši. Ako pa bi hoteli takoj nato še tretjič na isti njivi sejati lucerno, bi doživeli prav gotovo katastrofo. Lucerno sejati po lucerni, je ravno tako nevarno kakor je reja živine v preozkem sorodstvu ali pa pridelovanje sladkorne pese za sladkorno peso. Razen tega pa bi bil to tudi gospodarski nesmisel, ker bi se odrekli veliki koristi, ki jo imamo od lucerne kot naravnost idealni predsedek za pšenico itd. Preje kakor po triletnem presledku bi torej nikakor ne priporočal sejati lucerne na isti njivi! — Gnojenje zemlje z dušikom pred setvijo lucerne je brezmiselno, pravilno je denarja, s tem bi pa tudi ovirali razvoj bakterij na koreninah; saj se te bakterije bujno razvijajo le takrat, ako je vsled pomanjkanja dušika lucerna naravnost prisiljena, da skrbi za razvoj teh bakterij.

2. Lucerno priporočamo sejati le na njivah, v katerih je dosti zalog hranilnih snovi od predsedeka, torej n. pr. za krompirjem, kateremu smo gnojili s hlevskim gnojem. V taki zemlji je zadosti dušika, da je zagotovljen razvoj lucerne. Zelo močno gnojenje s fosforjem, kalijem in apnom pa je neobhodno potrebno, kakor tudi nevtralizacija kisline v zemlji. Ako pa je zemlja revna na hranilnih snoveh in je zelo izčrpana, bi bilo seveda potrebno gnojiti z dušikom. Zdi pa se mi, da bi v takem slučaju lucerna tudi z dodatkom 1 centa dušičnega gnojila na hektar slabo uspevala. Saj rabi lucerna dober začetek in zato dobro „staro moč“, ki pa je ne moremo doseči z gnojenjem z 20 kg čistega dušika.

3. Bolj pravilno bi mogoče rekli, da je treba začeti kositi lucerno „začetkom cvetenja“; z izrazom „pred cvetenjem“ bi namreč kdo mogel misliti: dalje časa pred cvetenjem. Vsekakor pa je gospodarsko pravilno začeti s kosnjo zgodaj, ko so ravno prvi cveti vidni. Predno bomo s kosnjo gotovi, bodo tako že vse glavice popolnoma razcvetene in takrat pa je že zelo pozno! V gospodarskem obratu zagovarjam namreč vedno načelo: Vedno z vsakim delom začeti malo prej, ker tako še vedno pride do zakasnitev in zamud (deževno vreme), ki zavlačuje izvršitev dela. To pa bi bilo že slabo! Deloma res daje pozno košena lucerna razmeroma več sena kakor pa zgodaj košena. Saj vsebuje že mnogo manj vode in zato tudi manj vode pri sušenju odda. To pa je — ako vpoštevam veliko množino olesenelih vlaken in zmanjšanje prebavljivosti — slab račun.

4. Pri branju lucerne moramo seveda vedno postopati zelo previdno, da ne odtrgamo oziroma odlomimo poststranskih poganjkov. Prepričan pa sem, da na to pri branju vsak kmetovalec pazi in da uporablja le lahka brana in da brana — ako je lucerna bila sejana s sejalnim strojem — v smeri, kakor je

šel svoječasnno sejalni stroj; pri tem pa je treba vpoštevati še stanje njivske zemlje. Jasno je seveda, da je previdno obdelovanje njive z motiko boljše kakor pa branje. Toda, kdo pa ima čas, da bo lucerno redno okopaval? K temu pa pride še tole: Ako hočem okopavati lucerno z roko, jo moram sejati v veliki razdalji (18—22 cm). Ako pa nato ne dospem do okopavanja, ker n. pr. stalno dežuje, bo njiva brezupno zapleveljena.

5. Lucerna se mora pred nastopom zime zadosti utrditi, kar dosežemo s tem, da jo pustimo v jeseni še dorasti. (Seveda ne sme biti tako bujna, da bi bilo nato nevarno, da začne pod snegom gniti.)

Ako sledi eni košnji prehitro naslednja košnja, je to škodljivo. Zato je priporočljivo in znano, da moramo pustiti lucerni po košnji vedno toliko časa, da se dobro opomore. To pa dosežemo v praksi s tem, da začnemo enkrat s košnjo njive na enem kraju, drugič pa na drugem kraju. Tako dosežemo nekako izenačenje. Pravilnost tega naziranja potrjuje s poizkusi tudi profesor Klapp.

Nikdar ne smemo pozabiti, da je

Znanost in industrija v kmetijstvu Združenih držav

(Charles F. Brannan, kmetijski minister Združenih držav)

„Kmetijstvo doživlja v Združenih državah yažen in velik razvoj. Težnja za mehanizacijo, ki je po vojni naglo napredovala, se vedno bolj uveljavlja. Uporaba umetnih gnojil in kemičnih sredstev za uničevanje mrčesa ter plevela se vedno bolj širi in je dosegla višino kakor nikdar doslej.

Na tem mestu lahko samo naznačimo nekatere poglede na ta razvoj; vendar zadošča že bežen pogled na napredek, ki ga je doseglo kmetijstvo Združenih držav v zadnjih desetletjih, da doumemo važnost pobude znanosti za kmetijstvo in da lahko razumemo izglede za bodočnost.

Mehanizacija je imela ogromen vpliv na višino proizvodnje ameriškega kmetijstva. Proizvodnja posameznega kmetovalca je v zadnjih 25 letih porastla za okroglo 75% in samo od leta 1940 za 40%. — V zadnjih tridesetih letih so nadomestili traktorji in drugi kmetijski stroji na ameriških kmetijah konje in meze; s tem pa je postalo 22 milijonov oralov, na katerih so prej pridelovali krmo za vprežno živino, razpoložljivih za pridelovanje drugih proizvodov široke prehranjevalne potrebnosti, istočasno pa je postalo razpoložljivih mnogo milijonov hektarjev pašnikov za govejo živino in za ovce.

Tudi če bi bil to edini prispevek stroja k pridelovanju živil v Združenih državah, lahko vidimo veliko važnost mehanizacije kmetijstva. Glavni prispevek mehanizacije k ameriški kmetijski proizvodnji pa je v tem, da je povečala uspeh dela. Vsaka ura poljskega dela pomeni danes za dve petini večjo proizvodnjo kakor pa pred vojno, in približno polovico tega ogromnega povečanja je povzročila mehanizacija. Drugo polovico tega povečanja pa so dosegli z več kot za dvakrat večjo uporabo umetnih gnojil in kalcijevih hidratov, to je apna. K povečanju proizvodnje je v veliki meri pripomoglo tudi boljše obdelovanje zemlje ter selekcija semen, kakor na primer koruze, ovsa, pšenice, krompirja, tobaka in še številnih drugih proizvodov.

Vendar je mehanizacija glavni činitelj povečane kmetijske proizvodnje v Združenih državah. Ameriške kmetije še niso bile nikdar tako dobro opremljene s stroji kakor so danes. Skupni potencial gonilne sile, s katero razpolagajo zdaj ameriške kmetije, pri čemur so vpoštevani tudi redki konji in meze, ki so še preostali, je bil leta 1948 za 50% višji kot povprečje let 1935 do 1939, kasneje se je pa še povečal.

Ker so kmetijski stroji ena najnujnejših potreb držav z nizko proizvodnjo živil, so Združene države v povojnih letih izvozile mnogo več strojev kot pred vojno. Istočasno s povečanjem izvoza se je pa v zadnjih letih tudi povečala pro-

strokovni nasvet dober in koristen samo takrat, ako ga sprejmemo in uporabljamo s preudarkom. Nasvet pa je slab, ako ga vporablamo brez preudarka. Preudarjanja in opazovanja ne moremo nadomestiti z ničemer, ker se vse okolnosti, pod katerimi v kmetijstvu delamo, neprenehoma izpreminjajo.“

To je dobesedni prevod pisma, ki ga je poslal prof. dr. ing. Herman Kallbrunner. Odgovor, ki ga je napisal univerzitetni profesor dr. ing. Herman Kallbrunner, potrjuje vsem bralcem „Našega tednika“, posebno našim kmetom, da ne objavljamo v listu nepravilnih ali celo neresničnih navedb.

Temu pojasnilu tudi nimamo ničesar dodati, ker je tako jasno pisano, da je vsakemu razumljivo, upamo, da tudi „staremu strokovnjaku“ pri imenovanem lističu. Edino en stavek iz poezij dr. Franceta Prešerna bi mu poklicali v spomin in ta je: „Le čevlje sodi naj kopitar“.

Končno bi dodali le še to, da se v resnici ne izplača odgovarjati na navedbe v omenjenem lističu, da smo to storili v prednjem slučaju res le izjemoma in da se v bodoče nikakor ne mislimo prepirati s kakršnimi koli navedbami v tem lističu, ker naši čitatelji že natančno vedo, komu smejo zaupati — in jim prednji slučaj ponovno to dokazuje — pa vseeno, pod kakšnimi oblačili se skrivajo „krivi preroki“.

daja strojev na notranjem trgu.

S tako obširno mehanizacijo nastajajo neizogibno razni preobrti in problemi. Nekateri se šele začnajo pojavljati na obzorju, druge pa že pazljivo proučujejo in jih bodo verjetno lahko rešili z nadaljnjim povečanjem mehanizacije kmetijstva. Značilen primer nam nudi sladkorna pesa: Število strojev za pobiranje sladkorne pese je sedaj ogromno, vendar ne morejo izrabiti koristi uporabe teh strojev v polni meri, dokler ne bodo izvedli znižanja ročnega dela, ki je potrebno pred pobiranjem pridelka. Za to znižanje pa so potrebni — in ta vprašanja že proučujejo — boljši načini sejanja, zelo zanesljivi sejalni stroji, kemična sredstva za uničevanje plevela in novi stroji za izbor pridelkov.

Ravno tako važen napredek kot na polju mehanizacije lahko pričakujemo na polju kemije. Uspehe, katere so dosegli z dvema novima zelo učinkovitima sredstvi za uničevanje mrčesa v zadnjih letih, lahko popolnoma primerjamo s sijajnim uspehom, ki ga je doseglo ministrstvo za kmetijstvo s proizvodnjo in uporabo preparata DDT v kmetijske namene. Ta nova dva preparata, — ki jih bodo gotovo kmalu spoznali in uporabljali tudi naši kmetje, — sta „Toksofan“ in „Klardon“. Uporabljajo jih lahko v prašku, razpršijo jih pa tudi v tekočini in jih nato razpršujejo z letali.

Napredek je zlasti znaten v kemičnem boju proti plevelu. Obširna uporaba posebnega sredstva je v zadnjih letih pokazala, da lahko s primerno uporabo tega sredstva preprečijo širjenje raznih plevelov in zajedalnih rastlin.

Uporaba tega sredstva je zelo cenena, lahka in učinkovita. Sredstvo ne škoduje mnogo pašniškim travam in je za živino vseh vrst popolnoma neškodljivo. Uporabljajo ga na poljih, ki so posejani s pšenico, koruzo in drugimi žitaricami. V tem pogledu so dosegli zlasti dobre uspehe v severozahodnih državah. Tako so v eni sami državi uporabili to sredstvo na okoli 400.000 oralih. Pri tem so se znatno povečali pridelki.

Iz vsega tega opisa vidimo, koliko se da napraviti in koliko bodo lahko še v bodočnosti napravili za izboljšanje kmetijstva. Vsa vprašanja, ki so združena z mehanizacijo kmetijstva, rešujejo s pametno in vedno večjo uporabo znanosti za napredek kmetijstva.“

Iz prednjega opisa se morejo tudi naši kmetje mnogo naučiti. Najpreje moremo uvideti veliko važnost mehanizacije, nadalje veliko korist uporabe raznih kemičnih sredstev za razkuženje semen in za uničevanje raznih škodljivcev ter plevela. Končno pa moremo tudi uvideti, kako velikega pomena je dober pouk v kmetijstvu in praktična uporaba znanosti v kmetijstvu.

VESTI IZ SLOVENIJE

+ EDO GROM

V soboto 27. maja je umrl v Mariboru Edo Grom, predstavnik starejše generacije mariborskih gledaliških igralcev. Grom, ki je bil rojen 16. marca 1889 v Novem mestu, je od ustanovitve slovenskega gledališča v Mariboru do okupacije preigral veliko število vlog. Pel je tudi v operi in opereti. Začetki njegove igralske kariere segajo v leto 1906, ko je začel nastopati na odru ljubljanskega Slovenskega deželnega gledališča. Nato je deloval v Osijeku in Varaždinu, nakar ga je Hinko Nučič poklical v Maribor na novo ustanovljeno Slovensko gledališče.

HUDA NESREČA NA JALOVCU

Na binkošno nedeljo jutraj so odšli študentje ljubljanske univerze v več skupinah v razne smeri v steni Jalovca. Zjutraj v nedeljo je bilo vreme še lepo, ki pa se je nato hitro poslabšalo, začelo je deževati in pozneje snežiti. To vreme je zajelo študente-planince, kar je povzročilo hudo gorsko nesrečo, ki je zahtevala tri smrtne žrtve.

V severovzhodni steni sta zmrznila Slavko Tominec in Igor Kovačič, na običajni turistični poti pa se je smrtno ponesrečil Franc Vavpotič. Vsi so bili člani alpinističnega odseka ljubljanske univerze. Slavko Tominec je bil študent slavistike iz Ljubljane, Franc Vavpotič je bil študent rudarstva III. letnika in doma iz Ježice pri Ljubljani, Igor Kovačič pa je bil tudi študent III. letnika rudarstva in doma iz Sv. Jurija ob Ščavnici.

USNJARSKI TEHNIKUM

V Domžalah pri Kamniku je svojevrstna srednja šola, ki jo doslej še niso poznali v Sloveniji in je tudi pri nas nepoznana. To je srednja šola za usnjarstvo ali Usnjarski tehnikum, kakor se ta šola uradno imenuje. Za sprejem v šolo se zahteva z uspehom dokončana nižja srednja šola. V Usnjarskem tehnikumu, kjer traja šolanje štiri leta, se usposobijo učenci za usnjarske tehnike, ki dobijo zaposlitev v usnjarski industriji. Absolventi te šole imajo tudi možnost, da se po končanem šolanju vpišejo na ustrezajočih odsekih na tehničnih visokih šolah.

SLOVENSKA SMUČARSKA ZVEZA

Prejšnji teden je bil v Ljubljani občni zbor Slovenske smučarske zveze. Tajnik zveze inž. Avgust Pohar je poročal, da je v Sloveniji že 123 društev in sekcij, ki so v minuli zimski sezoni nastopile na 125 smučarskih prireditvah z 2100 tekmovalci. Tehnična in organizacijska stran je že tako daleč napredovala, da se Slovenska smučarska zveza poteguje za organizacijo prireditve svetovnega prvenstva leta 1954.

Gradbena dejavnost v pretekli sezoni je bila prav živahna. Slovenija ima že 64 smučarskih skakalnic, 4 vzpenjače, 15 smučskih prog in 6 domov.

Največjega pomena je bil v letošnji zimi tečaj na Pokljuki, kjer je švedski profesor Aström seznanil smučarje z novimi metodami treninga.

Za načelnika tehničnega odbora Slovenske smučarske zveze je bil izvoljen ponovno Ante Gnidovec, ki že 30 let uspešno in neutrudno deluje v slovenskem smučarskem športu. Za predsednika SZS je bil izvoljen dr. Danilo Dougan, podpredsednika sta dr. Novak in dr. Pavlin, tajnik je inž. Pohar, tehnični tajnik pa dr. Dečman.

Modna trgovina

SAMONIG

nudi:
ZENSKE KRATKE NOGAVICE,
peta in podplati ojačeni,
v vseh modnih barvah, S 6.80

BELJAK-VILLACH
Weißbriachgasse 12

O p o m b a. Križanec med kobilom in oslom je mula (Maultier); križanec med žrebcom in oslico je mezeg (Maulesel).

Aleksander o vlogi Italije

Objava poročila feldmaršala Aleksandra o doprinosu Italije k zmagi v času od 1943 do 1944 je silno razburila italijansko javnost. Vlada je morala v parlamentu dati odgovor in zagotoviti, da bo podvzela vse, da se „tako blatenje heroičnih doprinosov italijanskega ljudstva k zmagi“ spravi s sveta.

Britanski feldmaršal Aleksander ugotavlja, da so vsa poročila o ogromnem ogorčenju, demonstracijah in stavkah italijanskega ljudstva proti fašistični vladi neizmerno pretirana in delno izmišljena. Zlom Mussolinijevega režima ni povzročilo ideološko nasprotstvo Italijanov, marveč le čisto hladen in preračunan sklep italijanskih voditeljev, predvsem generalnega štaba.

Kot so italijanski politiki vedno v zgodovini v pravem trenutku storili to, da so prišli zmagovalcu „na pomoč“, tako se je zgodilo tudi tokrat. Italijanski „sacro egoismo“ (sveta sebičnost) se je sicer 1940, ko je Italija vstopila v vojno na strani Nemčije, varal in tem skrbneje in tem bolj preudarno počakal na ugoden trenutek leta 1943. V splošnem so Italijani prepustili v dejanjih vse zapadnim zaveznikom in so le v besedah igrali junake. Ves partizanski pokret in vsa redna vojska vlade ni mogla preprečiti, da ne bi nekaj nemških

divizij prevzelo moči in oblasti v glavnem delu Italije.

Jasno je, da je Italijane, ki se tako sila radi hvalijo s svojimi „junaškimi“ dejanji, bolelo in da so vsi od najbolj levih komunistov do najbolj desne profašistične stranke ogorčeno obsojali Aleksandrovo izjavo.

Bolj važno pa ko taka čustva, je politično ozadje, ki je povzročilo, da so Angleži ravno v tem času Italijanom tako zabrusili. Spoznanje, da Italija ne predstavlja posebne vojaške sile, niti ne več najbolj izpostavljene strateške točke, je eden izmed predpogojev. Verjetno je danes Jugoslavija važnejša. — Vrh tega ima Anglija z Italijo še svoj odprti račun glede afriških kolonij, predvsem v Eritreji in v Libiji. Nema- ra je Angležem ob takem položaju v zadnjem času naravnost na tem, da zavrnejo izizvalno in bahavo zadržanje Italijanov.

Samozavestni govor italijanskega zunanjega ministra grofa Sforza v zvezi s Schumanovim načrtom, katerega se zaenkrat Angleži ne udeležujejo, na- pram Angliji ni bil prijazen. Istotako italijansko stališče glede Trsta, ki ga ta- ko svojeglavo kričijo v svet, točasnno ne najde več dosti odmeva na Zapadu. Ta- ko se spreminjajo časi!

KOREJA

Koreja je rodovitna in z gozdovi bogata poraščena polotok na skrajnem vzhodnem delu Azije in se razteza globoko v Japonsko in v Rumeno morje. Korejski preliv loči polotok Korejo od Japonskih otokov. Leta 1905 je dobila Japonska pokroviteljstvo nad Korejo, leta 1910 pa je Japonska priključila polotok Korejo svojemu cesarstvu. — Polotok Koreja ima površino 220.000 km², torej približno za tri Avstrije, prebivalcev pa šteje okrog 30 milijonov, je torej zelo gosto naseljena dežela.

Prebivalstvo se peča večinoma s poljedelstvom, zlasti je velika proizvodnja riža, mnogo pa pridelujejo tudi bombaža.

Leta 1943 so sklenili na konferenci v Kairo zastopniki Velike Britanije, Združenih držav in Kitajske, da bo Koreja po končani svetovni vojni in po porazu Japonske spet svobodna in neodvisna država. Po drugi moskovski konferenci leta 1945 pa je bilo sklenjeno na zahtevo moskovske vlade, da bo prišla Koreja po končani svetovni vojni pod nadzorstvo in upravo „velikih štirih“.

Po porazu Japonske leta 1945 je zasedla severni del Koreje Sovjetska zveza, južni pa Združene države. Vsi na- pori, da bi se spet oba dela združila pod enotno vladno, so ostali zaradi na-

sprotovanja Moskve brezuspešni. V Se- verni Koreji so nato Sovjeti vpeljali svoj ustroj vladanja, medtem ko je v Južni Koreji bila vzpostavljena demo- kratična vlada, ki je izšla iz volitev ma- ja leta 1948. Avgusta istega leta je bi- la uradno končana v Južni Koreji ame- riška zasedba, na željo in prošnjo juž- nokorejske vlade pa je ostalo v deželi še do 29. julija 1949 nekaj čet, ki so zapustile ta dan Korejo. Le 500 mož ameriške vojske je ostalo še na Koreji.

Vlada Južne Koreje se je trudila več- krat — toda brezuspešno — da bi pri- šlo do pogajanj s severno-korejsko vla- do zaradi ureditve medsebojnih odno- sov.

OCETNA KISLINA POSPEŠUJE RAST LIMON

Tehniki kalifornijske univerze so ugotovili, da obroditi limonino drevesce dvakrat do trikrat večje sadeže, če ga poskropimo z majhno količino triklorove ocetne kisline. Kislina tudi zadr- žuje zorenje sadov, bodisi na drevesu ali pozneje v skladiščih, ter preprečuje prezgodnje odpadanje zrelih sadežev. Tri namizne žlice kisline zadostuje za 2500 l vode. Kakor je znano, uporab- ljajo to kislino že dalj časa proti rast- linam zajedalkam.

Krščansko izročilo in politika

Londonski „Times“ prinaša članek, v katerem poudarja, da bi bilo treba ohraniti krščansko izročilo kljub vsej politični zmed. Med drugim piše:

„Zaključno poročilo, ki so ga izdali ob koncu zasedanja severnoatlantskega sveta izjavlja, da je stalni cilj te usta- nove ohranjanje svobode, ki jo ozna- čujejo kot neodvisnost narodov, spošto- vanje duhovnih vrednot in dostojanstvo človeka. To ni prvi primer, da se diplo- matsko zavezništvo opira na pozitivni moralni cilj. Sveta aliansa je nalagala svojim članicam dolžnost graditi svojo notranjo in zunanjo politiko na vzviše-“

nih resnicah krščanske vere. Njihovi vladarji naj bi ravnali med seboj kot bratje in naj bi se imeli za očete svojih narodov. Ena stvar je, če državniki iz- povedujejo visoke moralne vzore, dru- go pa je zjamčiti, da bodo ti vzori stal- no v njihovih mislih spričo vseh poli- tičnih zmed. V modernih časih je nauk o državni suverenosti in centralizaciji moči zmanjšal vpliv krščanskih cerkva in tako so državniki postali sami svoji sodniki. Nekatere ustave zahtevajo v skladu s tradicijo ločitev sodstva in za- konodaje. Tako določa na primer ame- riška ustava vrhovno sodišče, ki budno bdi nad izvajanjem njenih načel. V Ve- liki Britaniji sloni priznanje istega na- čela na običajnem pravu. Slično je tra- dicionalno delovanje krščanske cerkve in spoštovanje morale. Ker krščanstvo pojmuje kot vero, ki trajno prejema navdihe od zgoraj, ne sme, oziroma ne bi smelo nasprotovati raznim spremem- bam vse dotlej, dokler te spremembe ne bi prišle v opreko z razodeto resni- co. Dokler cerkve ne bodo imele toli- ko vpliva na ljudi, da bodo njihove re- nice tudi izpolnjevali, bodo besede, ka- kor so: „duhovne vrednote in človeško dostojanstvo“ ostale le besede.“

MOHLIČE

Ker državin god sv. Petra in Pavla ni praznik, bomo pri nas praznik posveče- nja naše cerkve praznovali 2. julija. — Ob tej priliki pridejo procesije iz Ka- mena in Galicije. Začetek ob osmih.

ZA GOSPODE:

Dirndli — štajerski kostumi — plašči iz balonske svile — kopalne obleke — kopalni plašči — obleke za plažo

nudi

Walcher

CELOVEC—KLAGENFURT

10.-Oktober-Str. 2 Tel. 22-73

Karel Mauser:

Mrtvi rod

IZVIREN ROMAN IZ ZILJSKE DOLINE

31.

Ko se je zjutraj Foltej vrnil, ga je Podlipnik čakal. Foltej je bil bel kakor prt.

„Kako?“ je zasihal Podlipnik. „Visi,“ je krehnil Foltej. „Če bo otrok, bo prezgodaj. Zdravniki še nič ne vedo.“

Podlipnik je buljil v sina, potlej se je pognal kvišku in utonil skoz vrata.

Foltej je sam obsedel v izbi. Šele zdaj je padla nanj vsa praznosta. Ura na ste- ni je razbijala kakor s kladivom, hlap- čevi koraki na dvoru so mu šli narov- nost čez srce.

Naslonil se je na mizo in ramena so se mu tresla kakor da je ravno prišel s pogreba.

Zunaj je spet začelo naletavati. De- bele snežinke, ki so naletavale počasi in zadržano.

Ko se je Foltej vzdignil, je legel. Do južine ga ni bilo v izbo, čeprav je dekla skuhala. Tudi stari Podlipnik se ni do- taknil jedi.

Hlapec in dekla sta sama jedla. Pa se

je še njima koj ustavilo. Skoraj vso ju- žino je dekla zanesla prašičem.

Foltej ni imel obstanke. Vsak dan je čakal, da ga bodo poklicali in mu po- vedali, da je konec. Pečnik je bil ves iz sebe, Pečnica je vekala, da bi se skoraj pretgala.

Niso ga poklicali. „Gledat pojdi“, je tretji večer krek- nil Podlipnik. „Tako ne moremo čakati.“

Foltej je strmel v očeta. V treh dneh je Podlipnik shujšal in v očeh mu je gorel tak strah, da ga Foltej pri njem še ni videl.

„Kar bojim se iti“, je izdaval Foltej. „Ne morem drugače. Videti moraš, kako je z njo.“

Zjutraj se je Podlipnikov odpravil v Beljak. Vso pot ga je davil strah in če bi mogel, bi porinil Beljak vsaj do Ce- lovca.

Kakšna je Greta? Ali je kaj upanja, ali se bodo dnevi samo vlekli do žalost- nega konca?

Pred bolnico je obstal kakor da ga je nekdo zviška postavil na cesto. Okna so strmel v decembersko puščobo.

Ko bi kazalo na slabše, bi me gotovo sami poklicali. In tudi Greta bi prosila.

Po stopnicah grede so se mu tresle noge. Ko je neodločno stal pred vrati, mu je sestra samo prikimala.

Greta je ležala pogreznjena v blazine. Njen ozek, bled obraz se je v belini bla-

zin docela zgubil. Vijoličaste ustnice so se ji skušale nasmehniti.

„Greta!“ je dahnil. Ni jo upal pokli- cati na glas. Tišina v sobici je bila tako težka, tako skrivnostno plašna, da jo ni upal poklicati kakor doma.

„Si vendar prišel!“ V Gretinem glasu je bilo rahlo očita- nje.

„Tako sem se bal, Greta,“ se je zlomi- lo v Folteju. „Kako ti je?“ Primaknil je stol in jo prijel za roko. Bela je bila, da so modrikaste žile prišle prav na po- vršje.

„Še vedno čakam. Doktor pravi, da bo morda otrok le ob pravem času.“

„Zinjaš?“ ne ve Foltej nič pravega reči.

„Boš hud, če otrok ne bo živ?“ je nenadoma zaprla oči.

Foltej se je stresel.

„Zakaj tako žobariš, Greta?“

Čutila je njegovo grozo.

„Doktorji računajo tudi na to. Tudi zame se še boje.“

Ni odprla oči.

„Greta, da le ti ostaneš!“ je bruhi- lo iz njega.

Skušala mu je stisniti roko, toda no- bene moči ni bilo v njej. Bledica na ob- razu se ji je poglobila.

Nobene besede nista več našla. Potlej je prišla sestra in Foltej je moral oditi. Odprla je oči.

„Očeta pozdravi, Foltej.“

Samo pokimal je. Vek je imel že v grlu.

Ko je stopil na cesto, je zahlipal, s težko roko otrl solze in odšel proti me- stu.

Zdelo se mu je, da ne živi več.

Oče ga je pričakal na dvoru. Nič ni vprašal, z velikimi sivimi očmi ga je prebodel do dna.

„Še nič ne vedo. Lahko, da bo ohoje obstalo, lahko, da oboje umre?“

„Otrok tudi?“ je rinil Podlipnik.

„Tudi“, je zamahnil Foltej.

Do dna ga je zbudilo očetovo vpra- šanje. Po otroku vprašalo, po Greti ne.

Kakor da mu nič ne pomeni. Ta večer sta legla Podlipnika brez besede. Sive očetove oči so trdo boljše- le čez mizo.

Preden je odšel skoz vrata, se je Pod- lipnik na sredi izbe ustavil.

„Prav bi bilo, ko bi stopil do strine. Brez gospodinje ne bomo mogli biti. Z deklo ni nič.“

Foltej je samo prikimal.

Ko je legel in se zastrmel v temo, ga je obšla slabost. Očetovo vprašanje ga je zabolelo.

Za otroka se boji, ki še rojen ni, ko niti ne ve, če bo še Greta obstala. Za Greto ni vprašal, kakor da je preslišal, da se tudi zanjo zdravniki še boje.

(Dalje prihodnjik)

Naročniki pozor

Od 1. oktobra 1949 do 1. maja 1950 stane list mesečno šil. 1.60. Od 1. maja 1950 naprej stane list mesečno šil. 2.—. Naročniki, ki lista še niso plačali, so dobili ali bodo še tekom tega meseca dobili račune, ki izkazujejo vsoto za čas od začetka dostavljanja lista do konca leta 1950. — Prosimo vse naročnike, da poravnajo naročnino.

Za inozemstvo pa bomo ustavili list vsem onim, ki naročnine ne poravnajo do 1. avgusta, z zadnjo julijsko številko. Onim naročnikom v inozemstvu, ki so že plačali polno naročnino šil. 60.—, ieino ali dva USA dolarja, pa redno dostavljamo list vsak teden. Zelo nas bo veselilo, ako dobimo sporočilo, da list redno prejema.

Slavenske oddaje v radiu

SREDA, 28. junija:
14.30—15.00 Poročila; predavanje za gospodarje; zanimivosti.
ČETRTEK, 29. junija:
14.30—15.00 Poročila; pester spored.
PETEK, 30. junija:
14.30—15.00 Poročila; pregled svetovnega tiska.
SOBOTA, 1. julija:
9.00—9.30 Šolska oddaja, izvajajo učenci ljudske šole v Ledincah.
NEDELJA, 2. julija:
7.15—7.45 Duhovna obnova; pester jutranji spored.
PONEDELJEK, 3. julija:
14.30—15.00 Poročila; sodobna vprašanja: „Sovjetska zveza na Daljnem Vzhodu“, (nadaljevanje); glasba.
TOREK, 4. julija:
14.30—15.00 Poročila; zanimivosti; glasba.
18.30—19.00 Narodne pesmi.
SREDA, 5. julija:
14.30—15.00 Poročila; predavanje za gospodarje; zanimivosti.

Opozorilo Radio-poslušalcem!

Od 2. julija naprej odpadejo nedeljske popoldanske oddaje. Namesto te oddaje bo vsak torek od 18.30 do 19.00 polurna slovenska oddaja.

RADIO TRST

Na valu 343.9 m bo radio Trst oddajal 1. julija 1950 od devetih do pol desetih zvečer koncert pevskega zbora iz št. Lenarta pri 7 studencih.

V nedeljo 2. julija pa bodo peli koroški „Slavčki“ v tržaškem radiu.

Zelo poceni kupite

PRI RAZPRODAJAH

v trgovski hiši

GEORG

Umschaden

CELOVEC-KLAGENFURT
Bahnhofstrasse 7

De Cillia

BARVE IN LAKE

DOBITE sedaj tudi v Kanaltaler- nasebini v TRGOVINI

Wolfgang MOROCUTTI

CELOVEC - KLAGENFURT, Siebenhügelstraße 73

OBLEKE ZA PLAŽO

od S 21.20

KOPALNE OBLEKE
KOPALNI PLAŠČI

zelo poceni

Grünen

Celovec - Klagenfurt
Burggasse

O bogati izbiri

**PRAVO BLAGO
ZA DIRNDLE**

TSCHERNUTTER

IZDELAVA SLIK

HITRO IN DOBRO PRI FOTO-FILMU

HUBERT WANDERER

DOMGASSE 4

CELOVEC - KLAGENFURT

Razpošiljanje po pošti

Radio Schmidt

„Velika hiša malega človeka“

Radioaparati za vsakogar. Tovar-
niško novi 4 cevni Super od 526 S
naprej. — Popolnoma prenovljeni
aparati od 200 S dalje.

Najbolj moderna popravilnica.
Žarnice za dom in preprodajo.

CELOVEC - KLAGENFURT

Bahnhofstr. 22 — Tel. 29—48

ŽARNICE

za vse vrste el. toka
samo pri

HANS KIREUTZ

Kramergasse 11

Celovec

Tel. 21-73

ČAS

DENAR JEZO

si lahko prihranite,
če zahtevate od nas
cenike, proračune in predvajanja.
Dobavljamo električni material,
motorje, dinamo in instalacijska
sredstva.

Sprejemamo naročila za elektro-
instalacije, električna popravila
vseh vrst in popravila
radioaparatorov.

Posredujemo priložnostne nakupe
rabljenih bencinskih motorjev.
Napišite svoje želje na dopisnico
in jo naslovite na:

Selinschek pri Siutz-u

Celovec-Klagenfurt, Renngasse 5

Kopanje

e vedno užitek, toda voda po-
vzroča lakoto. Zato se veseli vsa
družina dobrih močnatih jedi, ki
so pripravljene po receptih slika-
nicah iz

König

BACKPULVER

SUKANEC za ročno pletenje

PLETIVO

NOGAVICE

KOPALNE OBLEKE

kupite poceni in v veliki izbiri
v specialni trgovini za pletenine

MAX POLLANZ

CELOVEC-KLAGENFURT

Obstplatz 7

KINO

Celovec - Klagenfurt
STADTTHEATER

Predstave ob 16., 18.15, in 20.30; v kino Stadt-
theater ob 16., 18. in 20. uri.

27.—29. VI. „Mord am Weihnachtsabend“

30. VI.—3. VII. „Aber n. Hans wer kann“

4.—6. VII. „Gruß-Kuß-Veronika“

PRECHTL

23.—29. VI. „Das Herz siegt“

27.—29. VI. „Grenzrache“

30. VI.—6. VII. „Schwarze Narzisse“ (barvni
film)

CARINTHIA-LICHTSPIELE

27.—29. VI. „Der letzte Trumpf“

30. VI.—6. VII. Das Spitzentuch von Madeira

PETERHOF

27.—29. VI. „Goldexpress“

30. VI.—3. VII. „Bezaubernd aber gefährlich“

4.—6. VII. „Doktor Rossin“

Beljak - Villach

BAHNHOFLICHTSPIELE

Predstave ob 12., 14., 16., 18.15 in 20.30;
ob nedeljah in praznikih tudi ob 10. uri.

27.—29. VI. „Helden im Sattel“

30. VI.—3. VII. „Vom Mädchen zur Frau“

1., 2. in 3. VII. ob 10. uri dopoldne

„Dornröschen — Trnoljčica“, znižane cene

STADT-KINO

27.—29. VI. „Die Todesfalle“

30. VI.—3. VII. „Suez“

Elite Filmbühne

27.—29. VI. „Graf Monte Christo“, II. del

30. VI.—3. VII. „Frech und verliebt“

4.—6. VII. „Vorstadtmädel“

Apollo Lichtspiele

Predstave ob 10., 12., 14., 16., 18. in 20. uri

27.—29. VI. „Katharina die Große“

30. VI.—3. VII. „Es lebe das Leben“

4.—6. VII. „Verdacht“

Predobjava!

Dne 5. avgusta 1950

BELJAŠKO ŽEGNANJE

VILLACHER KIRCHTAG

Največji obhod narodnih noš • 10 kmečkih godb • Svetlobne igre na Dravi • Dravski parobrod
Veliki žegnanjski prostor

Zadnji dan prijave za gostinske obeti: 30. junij 1950